

Steunpunt WAV
Draaischijf voor arbeidsmarktinformatie

De sectoren in cijfers

Een analyse van de RSZ-tewerkstelling op basis van
de paritaire comités

Wouter Vanderbiesen

September 2006

Eindrapport WAV

Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming
Interuniversitair samenwerkingsverband
E. Van Evenstraat 2 blok C – 3000 Leuven
T:32(0)16 32 32 39 F:32(0)16 32 32 40
steunpunt@wav.kuleuven.be
www.steunpuntwav.be

De sectoren in cijfers.

Een analyse van de RSZ-tewerkstelling o.b.v. de paritaire comités

Wouter Vanderbiesen

Een onderzoek in opdracht van de Vlaamse minister van Werk, Onderwijs en Vorming, in het kader van het VIONA-onderzoeksprogramma

Met ondersteuning van het departement Werk en Sociale Economie en het ESF ESF: de Europese bijdrage tot de ontwikkeling van de werkgelegenheid door inzetbaarheid, ondernemerschap, aanpasbaarheid en gelijke kansen te bevorderen en door te investeren in menselijke hulpbronnen

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT
LEUVEN

Acht is meer dan duizend

Eindrapportering Steunpunt WAV

Acht is meer dan duizend

Schertsende woordspeling met het telwoord *acht*, in de betekenis van zorgvuldige behartiging van zijn zaken, b.v. goed *acht* slaan op zijn zaken is veel waard; Harreb. I, 9. Ook in het Nederduits komt deze zegswijze voor; zie Eckart, 4: *Acht is mehr as Dûsend*, Acht geben ist besser als Tausende besitzen.

(Bron: Digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren)

Sinds 1991 heeft het Steunpunt WAV aandacht voor cijfers over de arbeidsmarkt. Geen databank of ze werd niet door het Steunpunt WAV uitgediept, geen indicator of hij werd niet ontrafeld. Tussen de talrijke beschikbare data tracht het Steunpunt WAV het juiste gegeven op te sporen en te duiden, het cijfer dat de arbeidsmarkt op de meest nauwkeurige manier kenschetst. Met degelijke analyses en een gezonde scepsis ten aanzien van spectaculaire cijfers, ontwikkelde het Steunpunt WAV zich tot een draaischijf voor betrouwbare en toegankelijke arbeidsmarktinformatie. Want acht slaan op cijfers is meer dan goochelen met duizendtallen.

Na 16 jaar activiteit is het Steunpunt WAV zijn laatste werkingsjaar ingegaan. Vanaf 1 januari 2007 zal een nieuw Steunpunt WSE (Werk en Sociale Economie) het monitoren en de analyse van de Vlaamse arbeidsmarkt voortzetten.

Traditiegetrouw rondt het Steunpunt WAV zijn werkzaamheden af met een ambitieuze jaarrapportering. In acht eindrapporten – die het klassieke Jaarboek vervangen - laat het Steunpunt WAV zijn erfenis achter. Aan de hand van acht verschillende bronnen laten we zien hoe men, afhankelijk van de aard van de bron, het basismateriaal op een verschillende manier moet analyseren, wil men zinvolle uitspraken doen over de werking van onze arbeidsmarkt.

De acht rapporten staan model voor de specifieke bijdrage van het Steunpunt WAV. Ze geven aan op welke manier het Steunpunt WAV slapende bronnen heeft doen ontwaken en tonen hoe ontsloten databronnen nieuwe inzichten kunnen verschaffen over de werking van de arbeidsmarkt.

De acht bronnen zijn uiteenlopend van aard. We doen een beroep op eenmalige en jaarlijks weerkerende enquêtes, op paneldata, administratieve bronnen en steekproeven uit administratieve bronnen. We tonen hoe deze data ontsloten worden, hoe gegevens kunnen gekoppeld worden, welke indicatoren we ontwikkelen en hoe de samenstelling van verschillende bronnen nieuwe analysemogelijkheden creëert.

We willen de lezer evenwel niet tarten met zware methodologische traktaten. Na een beknopte beschrijving van de bron en haar meerwaarde, biedt elk eindrapport een stevige inhoudelijke analyse van een hedendaags arbeidsmarktthema. De acht rapporten behandelen diverse aspecten zoals de loopbaanpatronen van Vlamingen, de combinatie van werk en gezin, de loonverschillen tussen werkenden, het profiel van arbeid in de paritaire comités, enzovoort.

De acht rapporten verschijnen op onze website. U kan ze integraal downloaden via Publicaties, Rapporten, Eindrapporten WAV.

Met een seminar op de Arbeidsmarktonderzoekersdag op 19 december 2006, waarin we deze eindrapporten zullen toelichten, valt definitief het doek over het Steunpunt WAV.

Meer informatie over de laatste Arbeidsmarktonderzoekersdag vindt u op onze website.

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. De statistieken van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ): even kennismaken	5
1.1 Situering	5
1.2 Relevantie voor het arbeidsmarktonderzoek	5
1.3 Meerwaarde van de RSZ-statistieken naar paritair comité	7
1.4 Wie kunnen we in kaart brengen? En hoe?	8
1.5 Paritaire comités: wie, wat & hoe?	8
1.6 Een clustering van paritaire comités in sectorgroepen	10
2. Grootte & evolutie van de tewerkstelling in de sectorgroepen (2003-2004)	11
3. De loontrekkende tewerkstelling in de sectorgroepen naar statuut	13
4. Diensten- of industriële sectorgroepen?	15
5. Paritaire comités versus NACE-activiteitssectoren	18
6. Mannen & vrouwen	20
6.1 Algemeen beeld van de man-vrouwverhouding in de sectorgroepen	20
6.2 Mannelijke arbeiders versus vrouwelijke bedienden	20
6.3 Vrouwelijke dienstensectoren	22
7. Jong & oud	23
8. Deeltijdarbeid	25
8.1 Algemeen beeld van het arbeidsregime in de sectorgroepen	25
8.2 Deeltijdarbeid: een vrouwenzaak	27
8.3 Deeltijdarbeid & de dienstensectoren (tertiaire/quartaire sector)	28
8.4 Grote of kleine deeltijdse banen?	30
9. Samenvatting	31
Bibliografie	35
Bijlagen	36

Inleiding

Dit WAV-rapport heeft tot doel om de loontrekkende tewerkstelling in België in de verschillende sectoren in kaart te brengen op basis van de paritaire comités. Hierbij wordt een beroep gedaan op de statistieken van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ). De sectorale cijfers die in dit rapport worden gebruikt zijn gebaseerd op de indeling van de loontrekkenden volgens het paritair comité (PC) waar zij onder vallen.

Voor het eerst kan aan de hand van deze gegevens een eenduidig en vergelijkbaar beeld worden verkregen van de loontrekkende tewerkstelling in de verschillende paritaire comités. Sectorale cijfers van de RSZ werden in het verleden namelijk enkel opgesplitst volgens de activiteitssector van de werkgever, gebaseerd op de NACE-Bel activiteitennomenclatuur. In dit rapport vormt het paritair comité waartoe een werknemer behoort het uitgangspunt.

Het rapport is opgebouwd uit acht hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk zal de gebruikte bron – de RSZ – worden beschreven en afgetoetst op haar bruikbaarheid en haar relevantie voor het arbeidsmarktonderzoek. Tevens wordt in dit eerste hoofdstuk de specifieke meerwaarde van deze bron aangetoond voor de analyse van de tewerkstelling in de verschillende sectoren of paritaire comités, en wordt bekeken wat we op basis van deze gegevensbestanden in kaart kunnen brengen. Verder wordt kort ingegaan op het gegeven van de paritaire comités (PC's) zelf. Vragen als 'wat is een paritair comité?', 'hoe wordt het bevoegde paritair comité bepaald?' en 'hoe wordt het samengesteld?' zijn vragen die hier beknopt aan bod komen. Tot slot wordt in het eerste hoofdstuk geïllustreerd hoe we de brede waaier van paritaire comités hebben geclusterd in zogenaamde WAV-'sectorgroepen' van aan elkaar verwante paritaire comités.

De daarna volgende hoofdstukken bieden inhoudelijke analyses omtrent de tewerkstelling van de loontrekkenden in de verschillende sectoren (of 'sectorgroepen') en paritaire comités. Hierbij wordt eerst ingegaan op het aantal en de evolutie van het aantal loontrekkenden in de verschillende sectorgroepen en paritaire comités (hoofdstuk twee), en daarna op het statuut van deze werknemers (hoofdstuk drie).

In hoofdstuk vier en vijf maken we vervolgens de koppeling van de sectorale indeling van de loontrekkenden volgens NACE-sector met de indeling volgens paritair comité. In hoofdstuk vier wordt met name gekeken in welke mate de loontrekkenden uit de verschillende sectorgroepen actief zijn in de primaire of secundaire sector dan wel in de tertiaire of quartaire sector. In hoofdstuk vijf wordt voor de loontrekkenden die onder een bepaalde sectorgroep (en bijhorende paritaire comités) vallen, meer in detail bekeken in welke activiteitssectoren zij actief zijn op basis van de NACE-Bel-activiteitennomenclatuur.

Vervolgens worden de belangrijkste profielvariabelen van de werknemers in de sectorgroepen onder de loep genomen: het geslacht (hoofdstuk 6) en de leeftijd (hoofdstuk 7). Tot slot wordt het arbeidsregime van de werknemers in de verschillende sectorgroepen nader geanalyseerd, waarbij de focus wordt gelegd op deeltijdarbeid (hoofdstuk 8).

1. De statistieken van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ): even kennismaken

1.1 Situering

In de Belgische Sociale Zekerheid neemt de *Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ)* een centrale plaats in. De rol van de RSZ omvat drie prioritaire verantwoordelijkheden: (1) de inning en verdeling van de sociale bijdragen, (2) de inzameling en verspreiding van administratieve gegevens die noodzakelijk zijn voor het bepalen van de rechten van de sociaal verzekerden en (3) de statistische of informatieve ondersteuning die hieruit voortvloeit.

Deze laatste verantwoordelijkheid is vanuit de optiek van het arbeidsmarktonderzoek uiteraard de meest relevante. Zij wordt in de identiteitsverklaring van de RSZ omschreven als *het ter beschikking stellen, zonder afbreuk te doen aan de principes van bescherming van de persoonlijke levenssfeer, van de statistische of actuariële gegevens waarover de RSZ beschikt, en die nuttig kunnen zijn voor de uitwerking en de evaluatie van sociale beleidsmaatregelen, voor wetenschappelijk onderzoek of voor informatie in het algemeen.*¹

De statistieken van de RSZ worden uitgewerkt op basis van de gegevens vermeld op – of voortvloeiend uit de behandeling van – de aangiften. Door het versturen van hun aangifte aan de RSZ, delen de werkgevers ieder kwartaal bepaalde informatie mee die het mogelijk maakt om statistieken op te stellen voor algemeen gebruik. Deze informatie heeft betrekking op een gevarieerd aantal domeinen zoals de werkgelegenheid, de lonen, de arbeidsprestaties, de bijdragen en de bijdrageverminderingen. De belangrijkste gegevens worden opgenomen in specifieke brochures, op de website van de instelling en in het jaarverslag van de RSZ. Maar verder worden ook bijkomende statistische gegevens ter beschikking gesteld voor wetenschappelijke doeleinden.

De invoering van de multifunctionele aangifte (DMFA) in 2003 leidde tot een tijdsbreuk in de RSZ-statistiekreeksen. Anderzijds brengt de vernieuwde aangifte ook nieuwe mogelijkheden tot de exploitatie van gegevens met zich mee. Deze vernieuwingen worden geleidelijk aan ingevoegd in de bestaande statistieken.

1.2 Relevantie voor het arbeidsmarktonderzoek

1.2.1 Twee statistiekcircuits binnen de RSZ

Afhankelijk van de wijze waarop de ondernemingskenmerken worden weergegeven, zijn er twee statistiekcircuits binnen de RSZ: de gedecentraliseerde statistieken (op niveau van de vestigingen) en de gecentraliseerde statistieken (op niveau van de onderneming als geheel).

De **gedecentraliseerde** statistieken zijn gebaseerd op een halfjaarlijkse opvraging bij de werkgevers, waarbij het aantal werknemers dat op 30 juni in dienst is wordt verdeeld volgens de gemeente waar, en de activiteit waarin ze tewerkgesteld zijn. Deze statistiek neemt – in tegenstelling tot de gecentraliseerde statistiek – het geheel van werknemers op die onderworpen zijn aan de sociale zekerheid, dus ook de werknemers die bij de plaatselijke overheden zijn tewerkgesteld en die onder de bevoegdheid vallen van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Provinciale en Plaatselijke Overheidsdiensten (RSZPPO).

¹ Bron: RSZ (www.onssrszls.fgov.be)

Werknemers die voor meerdere werkgevers werken worden in de gedecentraliseerde statistiek telkens opnieuw geteld. Zij telt dus niet het aantal werknemers maar wel het aantal *arbeidsplaatsen*.

De variabelen die beschikbaar zijn in de gedecentraliseerde statistiek zijn: werkplaats (tot op gemeente), activiteitensector (NACE), statuut (arbeiders, bedienden & ambtenaren), geslacht en ondernemingsgrootte.

Onder de **gecentraliseerde** statistieken verstaat men statistieken die werden opgemaakt op basis van de onderneming als een homogeen geheel: in het bijzonder wordt één enkele activiteit (de hoofdactiviteit) en één enkele lokalisatie (de hoofdzetel; de vestiging waar de meeste werknemers werken) in aanmerking genomen. De telling van de werknemers gebeurt op basis van het INSZ (het uniek socialezekerheidsnummer), zodat personen met meerdere jobs slechts eenmaal worden geteld. In tegenstelling tot de gedecentraliseerde statistieken gaat het hier dus om een telling van het aantal *werknemers* (gekend bij de RSZ). De gecentraliseerde statistieken zijn gebaseerd op de kwartaalaangiften die worden verwerkt in een Loon- en Arbeidstijdgegevensbank (LATG).

Vanaf 2003 ondergaat deze gegevensbank de veranderingen die de DMFA-aangifte met zich meebrengt. DMFA leidde er evenwel toe dat de loon- en arbeidstijden exacter kunnen worden geregistreerd. Daarnaast zijn er enkele nieuwe statistische mogelijkheden, die geleidelijk ingevoegd worden in de bestaande statistieken. De statistieken volgens paritair comité die voor dit rapport werden geanalyseerd zijn hiervan het recentste voorbeeld. De cijfers die verder in het rapport worden besproken zijn dan ook gebaseerd op de gecentraliseerde statistieken.

De variabelen die beschikbaar zijn in de gecentraliseerde statistiek zijn van velerlei aard: persoonskenmerken (zoals woonplaats, geslacht, leeftijd, ...), werkgeverskenmerken (activiteitssector, vestigingsplaats van de hoofdzetel, ondernemingsgrootte), werknemerskenmerken (zoals het paritair comité), gegevens omtrent het arbeidsvolume (arbeidsregime, percentage deeltijdarbeid, aantal bezoldigde dagen, ...), loongegevens (dagloon, kwartaalloon, premies, vakantiegeld) en gegevens over bijdragen en bijdrageverminderingen.

1.2.2 Troeven en beperkingen

De RSZ-statistieken hebben een aantal belangrijke troeven voor het arbeidsmarktonderzoek. De belangrijkste zijn:

- De *snelle beschikbaarheid*: een snelle raming op 4 à 5 maanden na de kwartaalaangifte, de definitieve versie op 7 à 8 maanden na het betreffende kwartaal.
- Een *volledig bestand*: in de gecentraliseerde statistiek zijn alle bij de RSZ gekende personen opgenomen; in de gedecentraliseerde statistiek gaat het zelfs om alle werknemers volgens de definitie van de Belgische Sociale Zekerheid.
- Het *onderscheid* tussen *personen* en *jobs*: de gedecentraliseerde statistiek telt arbeidsplaatsen, in de gecentraliseerde statistiek worden personen geteld en worden dubbeltellingen door personen met meerdere jobs uitgezuiverd.

Anderzijds hebben de RSZ-statistieken ook nadelen, zoals onder andere:

- Het *administratieve karakter*, dat maakt dat sommige variabelen administratief van aard zijn en daardoor een mindere relevantie bieden voor arbeidsmarktonderzoek.
- Het ontbreken van *kwantitatieve informatie* zoals bijvoorbeeld werkstress, redenen voor deeltijdarbeid, ...

1.3 Meerwaarde van de RSZ-statistieken naar paritair comité

Wanneer we een zicht willen krijgen op de loontrekkende tewerkstelling in de verschillende sectoren wordt doorgaans een beroep gedaan op een sectorindeling die gebaseerd is op de NACE-Bel activiteitenomenclatuur. De belangrijkste afbakeningscriteria in deze nomenclatuur zijn de activiteitskenmerken van de ondernemingen of productie-eenheden; namelijk het soort goederen dat wordt geproduceerd, het doel waarvoor de goederen en diensten gebruikt worden, de input, het productieproces en de productietechnologie (FOD Economie, KMO, Middenstand & Energie, 2004). Het is dus in de eerste plaats de economische activiteit van de werkgever die bepaalt onder welke NACE-sector een loontrekkende valt.

Tot voorheen was in de RSZ-statistieken slechts een benaderende opsplitsing naar paritair comité mogelijk, die niet accuraat genoeg was om gedetailleerde analyses op te doen. Met de in 2003 ingevoerde multifunctionele aangifte (DMFA) bij de RSZ, werden nieuwe en betere mogelijkheden gecreëerd om bijkomende kenmerken van de loontrekkenden in de RSZ-statistieken te integreren, waarvan het paritair comité er een was. De kwaliteit van dit gegeven is sinds 2003 in die mate toegenomen dat men het nu als verdeelcriterium kan gebruiken (Vets, 2002 & 2004). Het Steunpunt WAV greep deze mogelijkheden aan om dit nieuwe bronnenmateriaal te ontsluiten en het paritair comité te gebruiken als vertrekpunt om de loontrekkenden in de sectoren in kaart te brengen. De sectorrapporten en cijfergegevens die hieruit voortvloeiden worden beschikbaar gesteld op de website van het Steunpunt WAV (www.steunpuntwav.be).

De RSZ-statistieken op basis van het *paritair comité* zijn vooral interessant in de context van het sociaal overleg in de bedrijfssectoren. Op basis van deze nieuwe tewerkstellingscijfers kan de loontrekkende bevolking worden ingedeeld volgens de paritaire comités die de arbeidsvoorwaarden van de werknemers in de verschillende sectoren bepalen. Hierdoor kan een zicht worden verkregen op het aantal werknemers waarop een bepaalde collectieve arbeidsovereenkomst (CAO) van toepassing is. Een sectorafbakening op basis van de NACE-Bel nomenclatuur bood hierop geen sluitend antwoord.

De tewerkstellingscijfers van de werknemers volgens paritair comité sluiten dus nauw aan bij het sociaal overleg, de werking van de sociale partners en het doelpubliek waarop collectieve arbeidsovereenkomsten of andere sectorale afsprakenkaders zich richten. Wat dit laatste betreft kan bijvoorbeeld ook een duidelijker beeld worden verkregen van de werknemers die in Vlaanderen onder een sectorconvenant vallen (Vanderbiesen, 2006)².

Een andere meerwaarde ligt erin dat het hier gaat over eenduidige en officieel gevalideerde cijfergegevens van de RSZ. Waar via andere bronnen weliswaar ook cijfers naar paritair comité

² De sectorconvenants zijn de samenwerkingsovereenkomsten tussen de Vlaamse sectorale sociale partners en de Vlaamse regering, waarin beide partijen zich engageren om op verschillende domeinen van het Vlaamse arbeidsmarktbeleid initiatieven te nemen (zoals de samenwerking onderwijs-arbeidsmarkt, opleidings- en competentiebeleid, diversiteit, mobiliteit en herstructureringsbeleid). Met een 25-tal verschillende sectoren zijn momenteel convenants afgesloten.

kunnen worden bekomen, wordt de RSZ beschouwd als de belangrijkste en meest betrouwbare administratieve bron om de volledige loontrekkende tewerkstelling in kaart te brengen. Vooral op het vlak van vergelijkbaarheid van de tewerkstelling in de verschillende sectoren (of paritaire comités), bieden deze cijfers dus ook een belangrijke meerwaarde.

Tevens bieden deze cijfers nieuwe of bijkomende mogelijkheden aan onder andere de sectoren, sociale partners, sectorfondsen of overheidsdiensten om hun werkingsgebied (beter) in kaart te brengen.

1.4 Wie kunnen we in kaart brengen? En Hoe?

De groep werkenden die we in dit rapport in kaart brengen zijn de *werknemers in de Belgische privésector*. Zij worden hier gedefinieerd als de *loontrekkenden die behoren tot een paritair comité, en die vallen onder het socialezekerheidsstelsel van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ)*.³ Het gaat om 2,5 miljoen loontrekkenden of ongeveer 61% van de totale werkende bevolking.

De werknemers die vallen onder de RSZ, maar die actief zijn in de publieke sector (ongeveer 697 000 loontrekkenden of 17% van de werkenden), worden in dit rapport *niet* opgenomen, net zomin als de ambtenaren die vallen onder het socialezekerheidsstelsel van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid voor de Provinciale en Plaatselijke Overheden (RSZPPO). In dit laatste geval gaat het over ongeveer 333 000 ambtenaren (8% van de werkenden) die actief zijn bij de provinciale- of gemeentelijke overheden, de intercommunales, OCMW's, enzovoort. Tot slot worden ook de zelfstandigen, die vallen onder het stelsel van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid voor Zelfstandigen (RSVZ), niet opgenomen in de analyses (ongeveer 540 000 zelfstandigen in hoofdberoep of 13% van de werkende bevolking).

In de analyses die volgen maken we gebruik van cijfers voor het tweede kwartaal van 2004. Daarnaast zal ook een evolutie worden geschetst ten opzichte van de situatie één jaar eerder, in 2003, het eerste jaar waarvoor een betrouwbare indeling naar paritair comité mogelijk was (zie hoofdstuk 2).

1.5 Paritaire comités: wie, wat & hoe?

Vooraleer inhoudelijk in te gaan op de tewerkstelling in de sectoren en de paritaire comités, kan het nuttig zijn om even stil te staan bij de betekenis en de rol van het paritair comité.

1.5.1. Opdracht en oprichting van de paritaire comités

Het *paritair comité (PC)* is een overlegorgaan waarin een gelijk aantal vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemersorganisaties zetelt. De paritaire comités zijn opgericht voor alle bedrijfstakken en hebben als doel *de ondernemingen met aanverwante activiteiten te groeperen, en de regelgeving uit te werken die aangepast is aan de arbeidsvoorwaarden*. De paritaire subcomités (PsC) zijn onderafdelingen van de bestaande paritaire comités, die een territoriale bevoegdheid hebben en/of gericht zijn op een specifieke bedrijfssector. Op 1 januari 2004 waren er 99 paritaire comités en 75 paritaire subcomités.⁴

³ Het onderscheid privésector – publieke sector zoals hier gedefinieerd, namelijk de loontrekkenden die al dan niet kunnen worden ondergebracht onder een paritair comité, verschilt enigszins met de afbakening van de privé- en publieke sector zoals doorgaans wordt gehanteerd door de RSZ (zie: www.onssrszls.fgov.be, rubriek FAQ).

⁴ Bron: FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (www.meta.fgov.be)

De *opdrachten* van de paritaire comités zijn in hoofdzaak het sluiten van sectorale collectieve arbeidsovereenkomsten (CAO's) waarin de arbeidsvoorwaarden van de werknemers in een bepaalde sector worden vastgelegd (lonen, arbeidstijden, premies, extralegale voordelen, verlofregelingen, pensioenregelingen, enzovoort). Andere opdrachten zijn het voorkomen of bijleggen van sociale conflicten, het adviseren van de regering of het uitvoeren van andere taken die hen door een wet is toevertrouwd.

De oprichting van een paritair comité gebeurt via een koninklijk besluit, op initiatief van de minister of op verzoek van een of meerdere organisaties. In dit koninklijk besluit worden verschillende zaken vastgelegd: de naam van het paritair comité, de personen waarvoor het bevoegd is (arbeiders en/of bedienden), de bedrijfstak of ondernemingsactiviteiten, en het territoriaal gebied dat tot het bevoegdheidsdomein van het comité behoort.

Sommige categorieën van werknemers vallen *niet* onder een paritair comité. Hierbij gaat het in de eerste plaats over het overheidspersoneel, namelijk de personen die werkzaam zijn bij de Staat, provincies, gemeenten en overheidsinstellingen die ervan afhankelijk zijn, en de instellingen van openbaar nut (met uitzondering van enkele). Verder komen ook nog drie andere categorieën van werknemers niet in aanmerking voor de paritaire comités: de personen die tewerkgesteld zijn in de beroepsopleidingscentra (in het kader van een tewerkstelling of beroepsopleiding van werkzoekenden), de door de Staat gesubsidieerde personeelsleden die werkzaam zijn in de gesubsidieerde instellingen voor vrij onderwijs en de werknemers die aangeworven zijn op basis van een PWA-overeenkomst.⁵

1.5.2 Hoe wordt het bevoegde paritair comité bepaald?

In principe bepaalt elke werkgever tot welk paritair comité hij en zijn werknemers behoren, waarbij de (hoofd)activiteit van de onderneming – dit is de economische activiteit waaraan de meeste arbeidsuren worden besteed of waarin de meeste personeelsleden worden tewerkgesteld – als doorslaggevend criterium geldt. Sommige werkgevers kunnen onder een welbepaald paritair comité vallen naargelang het beroep of statuut van hun werknemers.

De activiteit van een onderneming kan nauwkeurig worden vastgesteld op basis van een onderzoek van de inspectie van de sociale wetten, of op basis van de administratieve interpretaties van de bevoegdheid van de paritaire comités (deze bevatten een omschrijving van een activiteit, de bevoegde en niet-bevoegde paritaire comités voor deze activiteit en de motivering van de bevoegdheid).

In de praktijk vallen ondernemingen echter vaak onder meerdere paritaire comités. Dit kan bijvoorbeeld wanneer binnen een bedrijfssector zowel paritaire comités voor bedienden als paritaire comités voor arbeiders terug te vinden zijn. Tevens kan een onderneming onder meerdere paritaire comités vallen wanneer deze onderneming verschillende activiteiten uitoefent die niet aan elkaar verwant zijn, in afzonderlijke lokalen of met personeel dat uitsluitend tewerkgesteld is voor elke activiteit afzonderlijk.

1.5.3 De samenstelling van de paritaire comités

Een paritair comité is samengesteld uit een gelijk aantal vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemersorganisaties. Het afsluiten van een CAO in een paritair comité vereist dan ook de goedkeuring van alle organisaties die erin vertegenwoordigd zijn. Alleen representatieve

⁵ Overeenkomst via een Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap (PWA)

organisaties van werkgevers en werknemers kunnen vertegenwoordigers in een paritair comité afvaardigen. Namens de werknemersorganisaties betekent dit dat alleen het ACV, het ABVV, de bij hen aangesloten vakcentrales, en het ACLVB vertegenwoordigers kunnen afvaardigen naar de paritaire comités. Aan werkgeverszijde zijn de vakorganisaties van werkgevers die aangesloten zijn bij, of deel uitmaken van een interprofessionele organisatie (VBO, UNIZO, Boerenbond of C.S.P.O) vertegenwoordigd in de paritaire comités (Van Ruysseveldt, 2000).

1.6 Een clustering van paritaire comités in sectorgroepen

In totaal beschikken we over cijfers van de loontrekkenden uit bijna honderd verschillende paritaire comités. Een 20-tal van deze paritaire comités zijn op hun beurt nog eens opgedeeld in twee of meer paritaire *subcomités*. Om overzichtelijke analyses van de loontrekkenden in deze paritaire comités mogelijk te maken drong een clustering zich op. Het Steunpunt WAV heeft daarom de verschillende paritaire comités die op een of andere manier aan elkaar verwant zijn ingedeeld in zogenaamde *sectorgroepen*. Deze clustering is gestoeld op verschillende criteria: het bevoegdheidsgebied van de paritaire comités, het statuut waarvoor het paritair comité van toepassing is (arbeiders, bedienden of beiden), de syndicale werkingssferen, het aantal loontrekkenden in de paritaire comités en de beschikbaarheid van gegevens (bijvoorbeeld de beschikbaarheid van gegevens over de loontrekkenden in de paritaire *subcomités*).

In tabel 1.1 wordt een overzicht gegeven van het aantal loontrekkenden in de verschillende WAV-sectorgroepen (in orde van grootte), met vermelding van de paritaire comités die er onder vallen. Zie bijlage B.1 voor de gedetailleerde cijfers en de benamingen van de paritaire comités afzonderlijk.⁶

Tabel 1.1 Paritaire comités en aantal loontrekkenden per WAV-sectorgroep (privésector) (België; 2004)

WAV-sectorgroep	PC-nummers	(n)
Bedienden	200, 218	437 509
Social profit	152, 225, 304, 305, 318, 319, 327, 329	352 377
Metaal	104, 105, 111, 112, 142.01, 147, 149, 209, 210, 224	320 331
Distributie	119, 127, 201, 202, 311, 312, 313, 321	228 420
Diensten aan ondernemingen & personen	121, 219, 314, 317, 320, 322, 323	167 164
Vervoer, transport & logistiek	139, 140, 226, 301, 315, 316, 328	149 070
Bouw	124	148 185
Chemie & petroleum	116, 117, 207, 211	125 714
Financiële sector	216, 306, 307, 308, 309, 310, 325	118 466
Horeca, sport & ontspanning	217, 223, 302, 333	110 074
Voeding	118, 133, 143, 220	86 372
Kleding & textiel	107, 109, 110, 120, 128, 142.02, 148, 214, 215	63 533
(Andere) arbeiders	100, 142.04	34 843
Hout	125, 126	23 967
Steen- en glasindustrie	101, 102, 106, 113, 114, 115, 150, 203, 204, 205, 324	23 389
Groensectoren	132, 144, 145, 146	23 045
Media	130, 227, 303	17 489
Papier- en kartonsector	129, 136, 142.03, 221, 222	15 843
Gas & elektriciteit	326	14 699
Totaal privésector		2 460 490

Bron: RSZ-DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

⁶ Meer gedetailleerd cijfermateriaal over de verschillende paritaire comités is eveneens terug te vinden op de website van het Steunpunt WAV: www.steunpuntwav.be.

Onder een 'sectorgroep' verstaan we dus een clustering of verzameling van aan elkaar verwante paritaire comités.

Er is een grote verscheidenheid in het aantal paritaire comités waaruit een WAV-sectorgroep bestaat. Zo zijn er sectorgroepen met slechts één paritair comité (bijvoorbeeld de bouw), maar anderzijds zien we ook sectorgroepen die bestaan uit een brede waaier van paritaire comités. Zo bestaat bijvoorbeeld de sectorgroep metaal uit maar liefst tien verschillende – maar aan elkaar verwante – paritaire comités. Andere sectorgroepen die een groot aantal paritaire comités verzamelen zijn de social profit, de distributie, de kleding & textiel of de steen- en glasindustrie.

De sectorgroepen (*andere*) *arbeiders* en *bedienden* onderscheiden zich van de andere sectorgroepen omdat zij geen loontrekkenden verzamelen op basis van de economische sector waarin zij werkzaam zijn, maar wel op basis van het statuut van de loontrekkenden. Naar analogie met de *aanvullende* paritaire comités – voor arbeiders en bedienden – waaruit deze twee sectorgroepen bestaan, zou men hier dus eveneens kunnen spreken over *aanvullende sectorgroepen*.

2. Grootte & evolutie van de tewerkstelling in de sectorgroepen (2003-2004)

In de totale Belgische privésector werden op 30 juni 2004 bijna 2 460 500 loontrekkenden geteld. Dit aantal loontrekkenden steeg tussen 2003 en 2004 met 32 500 personen, wat neerkomt op een groeipercentage van +1,3%. Zoals blijkt uit tabel 2.1 verschillen de WAV- sectorgroepen vrij sterk in omvang en verloopt de evolutie van het aantal loontrekkenden in de verschillende sectorgroepen divers.

Tabel 2.1 Evolutie van het aantal loontrekkenden per WAV-sectorgroep (België; 2003-2004) ⁷

	2003	2004		2003-2004	
	(n)	(n)	(%)	(n)	(%)
Bedienden	433 170	437 509	17,8	+4 339	+1,0
Social profit	331 402	352 377	14,3	+20 975	+6,3
Metaal	328 919	320 331	13,0	-8 588	-2,6
Distributie	222 255	228 420	9,3	+6 165	+2,8
Diensten aan ondernemingen & personen	155 171	167 164	6,8	+11 993	+7,7
Vervoer, transport & logistiek	145 460	149 070	6,1	+3 610	+2,5
Bouw	148 481	148 185	6,0	-296	-0,2
Chemie & petroleum	126 605	125 714	5,1	-891	-0,7
Financiële sector	121 732	118 466	4,8	-3 266	-2,7
Horeca, sport & ontspanning	107 572	110 074	4,5	+2 502	+2,3
Voeding	86 558	86 372	3,5	-186	-0,2
Kleding & textiel	65 813	63 533	2,6	-2 280	-3,5
(Andere) arbeiders	34 114	34 843	1,4	+729	+2,1
Hout	24 626	23 967	1,0	-659	-2,7
Steen- en glasindustrie	24 138	23 389	1,0	-749	-3,1
Groensectoren	23 275	23 045	0,9	-230	-1,0
Media	17 272	17 489	0,7	+217	+1,3
Papier- en kartonsector	16 174	15 843	0,6	-331	-2,0
Gas & elektriciteit	15 292	14 699	0,6	-593	-3,9
Totaal privésector	2 428 029	2 460 490	100,0	+32 461	+1,3

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

⁷ Voor de groeipercentages van de paritaire comités afzonderlijk: zie bijlage B.1.

De grootste WAV-sectorgroep is zonder twijfel de sectorgroep van de **bedienden**. Deze sectorgroep overkoepelt de twee aanvullende paritaire comités voor de bedienden, namelijk het *aanvullend nationaal comité voor de bedienden* oftewel het ANPCB (PC 218) en het ‘gewoon’ *aanvullend paritair comité voor de bedienden* (PC 200). In de sectorgroep bedienden waren in 2004 in totaal 437 500 werknemers tewerkgesteld, wat goed is voor 17,8% van de hele loontrekkende tewerkstelling in de Belgische privésector. Het ANPCB of PC 218 is met 360 600 bedienden duidelijk het grootste paritair comité van de twee binnen deze sectorgroep. PC 200 is ‘slechts’ goed voor 76 900 loontrekkenden.

Ten opzichte van 2003 steeg het aantal loontrekkenden in de sectorgroep van de bedienden licht: het aantal bedienden groeide aan met ongeveer 4 300 werknemers, wat neerkomt op een stijging van 1,0%. Dit stijgingspercentage ligt iets lager dan het stijgingspercentage voor de gehele privésector (+1,3%).

De tweede grootste sectorgroep is de **social profit**, met 352 400 loontrekkenden. Dit is 14,3% van alle loontrekkenden in de privésector in 2004. Het grootste paritair comité binnen de social profit is met voorsprong dit voor de *gezondheidsdiensten* (PC 305). Dit paritair comité is met 199 100 werknemers goed voor meer dan de helft van de tewerkstelling in de sectorgroep social profit. Andere grote paritaire comités binnen deze sectorgroep zijn het paritair comité voor de *opvoedings- en huisvestingsinrichtingen en diensten* (PC 319) (47 200 loontrekkenden) en het paritair comité voor de *socio-culturele sector* (PC 329) (32 400 loontrekkenden).

De sectorgroep social profit kende tussen 2003 en 2004 een duidelijk stijgende trend. Op een jaar tijd werd ze met maar liefst 21 000 loontrekkenden groter in omvang. Dit betekent een stijging van 6,3% op jaarbasis, wat de op één na sterkste stijging is die in de verschillende sectorgroepen werd opgetekend (na de ‘diensten aan ondernemingen & personen’ met een stijging van 7,7%).

De sectorgroep **metaal** is met 320 300 loontrekkenden de derde grootste sectorgroep: 13% van alle loontrekkenden in de privé is in de sectorgroep metaal actief. Het paritair comité voor de *arbeiders in de metaal-, machine- en elektrische bouw* (PC 111) is in deze sectorgroep goed voor bijna de helft van alle werknemers (152 600 arbeiders). Het paritair comité voor de *bedienden in de metaalfabrikatennijverheid* (PC 209) is goed voor ongeveer een vijfde van de tewerkstelling (67 700 bedienden).

De evolutie in de sectorgroep metaal kende, in tegenstelling tot de twee grootste sectorgroepen, een dalend verloop. Tussen 2003 en 2004 daalde het aantal loontrekkenden in de metaal met 8 600 werknemers (-2,6%). Binnen de sectorgroep was het verhoudingsgewijs vooral het paritair comité voor de *arbeiders in de ijzernijverheid* (PC 104) dat er verhoudingsgewijs aanzienlijk op achteruit ging. In dit paritair comité daalde het aantal loontrekkenden met 7,7%.

In de twee grootste paritaire comités van de sectorgroep metaal verliep de daling minder sterk: het paritair comité voor *arbeiders in de metaal-, machine- en elektrische bouw* (PC 111) ging met 2,8% achteruit (-4 400 arbeiders) en het paritair comité voor *bedienden in de metaalfabrikatennijverheid* (PC 209) kende een daling van 2,0% (-1 400 bedienden).

De drie vernoemde en tevens grootste WAV-sectorgroepen – de bedienden, de social profit en de metaal – zijn samen goed voor 45% van de loontrekkende tewerkstelling in de privésector in België. Op de vierde plaats vinden we de **distributie** met 228 400 loontrekkenden (9,3%) en de **diensten aan ondernemingen & personen** vervolledigt de top vijf met 167 200 werknemers (6,8%). Onderaan het lijstje zien we de kleine sectorgroepen: de **gas & elektriciteit**, de **papier- en kartonsector**, de **media** en de **groensectoren** zijn elk slechts goed voor minder dan 1% van de totale tewerkstelling.

Gekeken naar de evolutie in de sectorgroepen in het algemeen, noteren we vooral een sterke groei in de sectorgroep **diensten aan ondernemingen & personen**. Deze sectorgroep ging er op een jaar tijd met 7,7% op vooruit (+12 000 loontrekkenden). De stijging in deze sectorgroep is vooral te wijten aan de sterke stijging in het paritair comité voor de *uitzendarbeid* (PC 322) (+11,2%). Bij de dalers onthouden we de sectorgroepen **gas & elektriciteit** (-3,9%), de **kleding & textiel** (-3,5%) en de **financiële sector** (-2,7%).

Wat betreft de tewerkstellingsevolutie van de loontrekkenden in de WAV-sectorgroepen kunnen we stellen dat, met uitzondering van de sectorgroep metaal, in de grootste sectorgroepen een stijging werd genoteerd van het aantal loontrekkenden tussen 2003 en 2004. Vooral de social profit en de diensten aan ondernemingen & personen springen er bovenuit met een forse groei. Ook in andere dienstensectorgroepen worden positieve groeipercentages opgetekend: de distributie; het vervoer, transport & logistiek; en de horeca, sport & ontspanning. Belangrijke uitzondering is de sectorgroep financiën waar een daling merkbaar is.

In de industriële sectorgroepen worden daarentegen negatieve groeipercentages genoteerd. Naast de sectorgroep metaal zijn ook de sectorgroepen kleding & textiel, hout, en steen- en glasindustrie belangrijke industriële dalers.

3. De loontrekkende tewerkstelling in de sectorgroepen naar statuut

Een variabele die vanuit de context van de paritaire comités van groot belang zal zijn in de hiernavolgende analyses, is het *statuut* van de loontrekkenden. Het paritair comité waar een loontrekkende onder valt, hangt immers rechtstreeks samen met het statuut van deze loontrekkende. Zo zijn er enerzijds paritaire comités voor enkel arbeiders of enkel bedienden, en anderzijds paritaire comités voor zowel arbeiders als bedienden (de 'gemengde' paritaire comités).

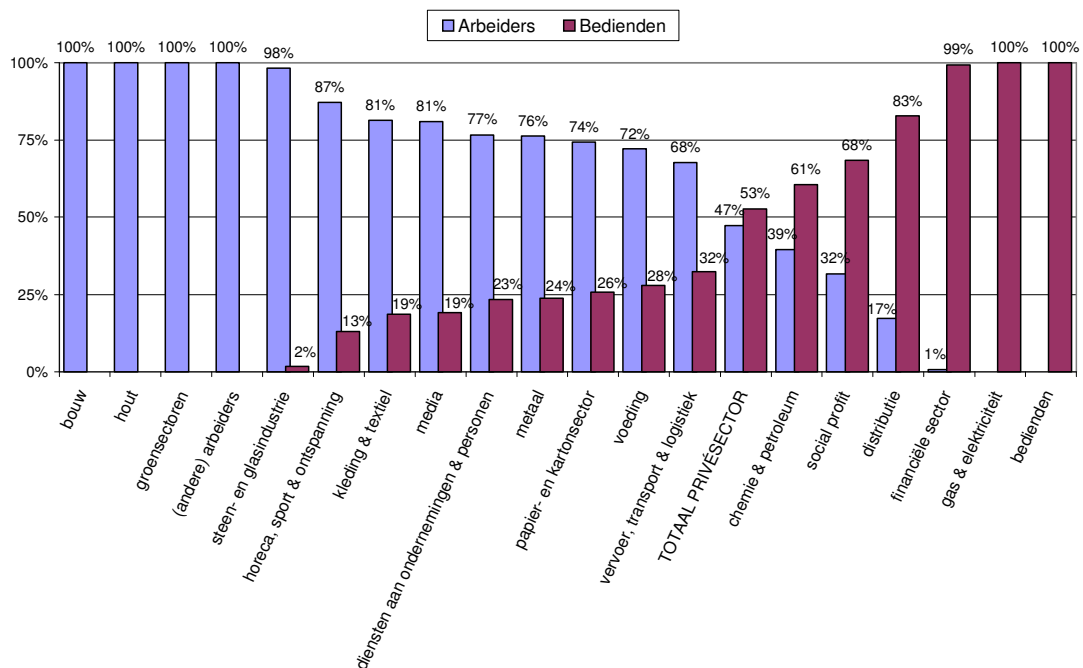
Tevens moeten we opmerken dat de verdeling naar statuut binnen een bepaalde WAV-sectorgroep eveneens afhankelijk is van onze clustering van paritaire comités in sectorgroepen. Zo zijn er WAV-sectorgroepen die op hun beurt ook vooral (of uitsluitend) zijn samengesteld uit paritaire comités voor arbeiders dan wel voor bedienden, terwijl andere sectorgroepen een meer gemengde samenstelling hebben van zowel paritaire comités voor arbeiders als paritaire comités voor bedienden en/of de gemengde paritaire comités voor beide statuten.

In de totale Belgische privésector zijn 1 163 000 arbeiders aan de slag en 1 297 000 bedienden. De bedienden zijn met een aandeel van 52,7% dus licht in de meerderheid. Hoewel in de totale privésector dit aandeel arbeiders en bedienden nog vrij goed in evenwicht ligt, is dat in de sectorgroepen duidelijk niet het geval. De balans binnen de onderscheiden sectorgroepen slaat bijna steeds over naar één van de twee statuten, wat leidt tot een tweedeling: enerzijds sectorgroepen die vooral of uitsluitend bevolkt worden door arbeiders en anderzijds sectorgroepen die grotendeels of volledig bestaan uit bedienden (figuur 3.1).

In twee WAV-sectorgroepen vinden we uitsluitend *bedienden* terug. Uiteraard gaat het hier in de eerste plaats over de sectorgroep **bedienden** zelf, die de twee aanvullende paritaire comités voor de loontrekkenden met een bediendestatuut verzamelt (PC 200 en PC 218). Maar ook in de sectorgroepen die (paritaire comités voor) zowel arbeiders als bedienden bevatten, zien we enkele sectorgroepen die volledig of bijna volledig worden bevolkt door bedienden: namelijk de sectorgroep **gas- en elektriciteit** (100% bedienden) en de **financiële sector** (99% bedienden). Ook in de **distributie** is een hoog aandeel bedienden aan de slag (83%).

Aan de andere kant zien we sectorgroepen met uitsluitend of hoofdzakelijk *arbeiders*. In een viertal sectorgroepen vinden we alleen *arbeiders* terug: de sectorgroepen **(andere) arbeiders**⁸, de **groensectoren**, de **houtsector** en de **bouw**. Op deze laatste sector na, betreft het hier wel allemaal vrij kleine sectorgroepen. Verder blijkt dat ook de sectorgroep **steen- en glasindustrie** bij uitstek een arbeiderssector is (98% arbeiders). Andere sectorgroepen die worden gekenmerkt door een hoog aandeel arbeiders onder hun loontrekkenden zijn: de **horeca, sport & ontspanning** (87% arbeiders), de **kleding & textiel** (81%) en de **media** (81%).

Figuur 3.1 De loontrekkenden in de WAV-sectorgroepen naar statuut (België; 2004)⁹

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

Omdat de WAV-sectorgroepen sterk bepaald worden door het statuut van de loontrekkenden, en omdat het statuut bovendien ook verbonden is aan de bevoegdheid van de paritaire comités die de samenstelling van de sectorgroepen bepalen, zullen we deze variabele in de verdere analyses vaak centraal zetten. Het zal namelijk blijken dat de mate waarin een sectorgroep wordt gekarakteriseerd door het statuut van haar loontrekkenden ook samen gaat met andere kenmerken van de sectorgroep (bijvoorbeeld geslacht, aandeel deeltijdarbeid).

⁸ Het betreft hier bijna uitsluitend arbeiders uit het PC 100 (aanvullend paritair comité voor arbeiders)

⁹ Voor de absolute cijfers bij deze en volgende figuren: zie bijlage.

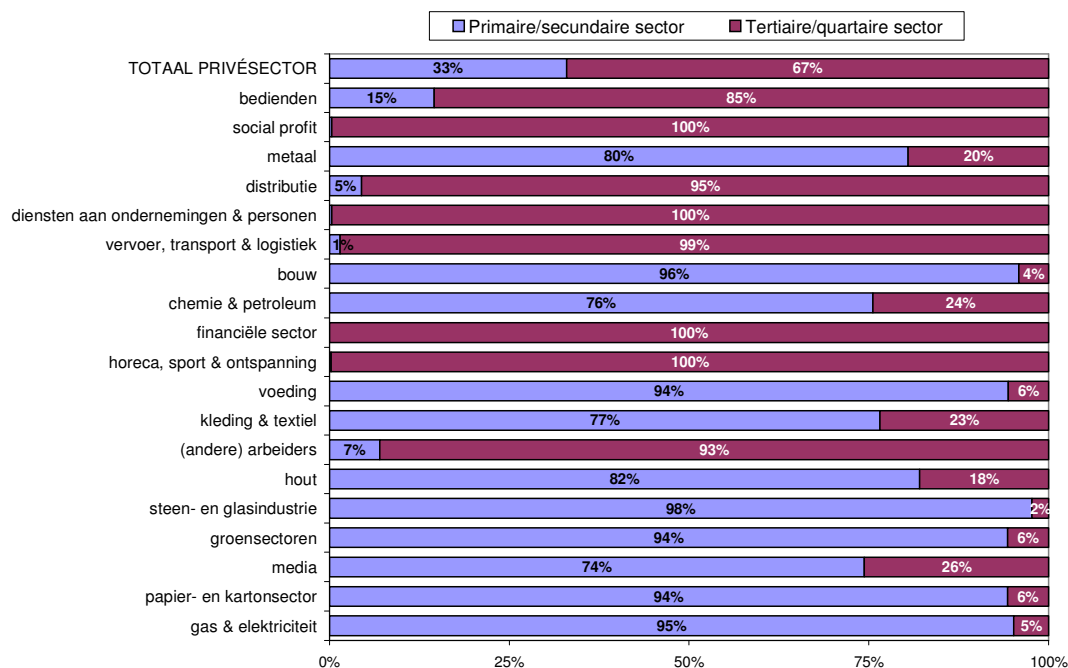
4. Diensten- of industriële sectorgroepen?

Door het paritair comité en de NACE-sector aan elkaar te koppelen, kan een overzicht worden bekomen van de NACE-activiteitssectoren waarin de loontrekkenden uit een paritair comité of WAV-sectorgroep (van paritaire comités) actief zijn. Deze koppeling levert vaak een divers beeld op. In dit hoofdstuk brengen we de WAV-sectorgroepen in kaart op basis van het aandeel loontrekkenden dat in de primaire/secundaire sector actief is dan wel in de tertiaire/quartaire sector. In een volgend hoofdstuk wordt de koppeling tussen de sectorgroepen en de NACE-sectoren meer gedetailleerd in kaart gebracht.

Aan de hand van figuur 4.1 gaan we na in hoeverre de loontrekkenden uit een sectorgroep, als verzameling van de loontrekkenden uit aan elkaar verwante paritaire comités, behoren tot de primaire/secundaire sector¹⁰ of de tertiaire/quartaire sector^{11, 12}.

In de totale Belgische privésector is een derde (33,0%) van de loontrekkenden actief in de industrie (inclusief de landbouw en de bouwnijverheid). Het gaat hier dan over 811 600 loontrekkenden. De overige twee derden – 1 648 900 werknemers – vinden we terug in de (commerciële en niet-commerciële) dienstensectoren.

Figuur 4.1 De loontrekkenden in de WAV-sectorgroepen naar hoofdsector (primaire/secundaire of tertiaire/quartaire) (België, 2004)

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

¹⁰ Landbouw, industrie en bouwnijverheid

¹¹ Commerciële en niet-commerciële diensten

¹² In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de koppeling tussen de paritaire comités/sectorgroepen en de NACE-sectoren. In dat hoofdstuk wordt een meer gedetailleerd overzicht gegeven van de NACE-activiteitssectoren waarin de loontrekkenden uit een sectorgroep – die is samengesteld op basis van paritaire comités – actief zijn.

Gekeken naar de sectorgroepen valt op dat de meeste sectorgroepen ofwel zeer sterk aanleunen bij de industrie, ofwel in zeer sterke mate terug te vinden zijn bij de diensten. De meest *industriële* getinte sectorgroepen zijn de **steen- en glasindustrie** (98% van de loontrekkenden in de primaire/secundaire sector), de **bouw** (96%), de **gas & elektriciteit** (95%), de **voeding** (94%), de **groensectoren** (94%) en de **papier- en kartonsector** (94%).

De WAV-sectorgroepen die het meest aanleunen bij de *diensten* zijn de **financiële sector** (100% actief in de tertiaire/quartaire sector), de **social profit** (99,7%), de **horeca, sport & ontspanning** (99,7%), de **diensten aan ondernemingen & personen** (99,6%), het **vervoer, transport & logistiek** (98,5%) en de **distributie** (95,5%).

In figuur 4.2 worden aan de hand van een kwadrantfiguur de verschillende WAV-sectorgroepen in kaart gebracht op basis van het aandeel loontrekkenden uit deze sectorgroepen dat actief is in de tertiaire/quartaire sector en het statuut van de loontrekkenden.

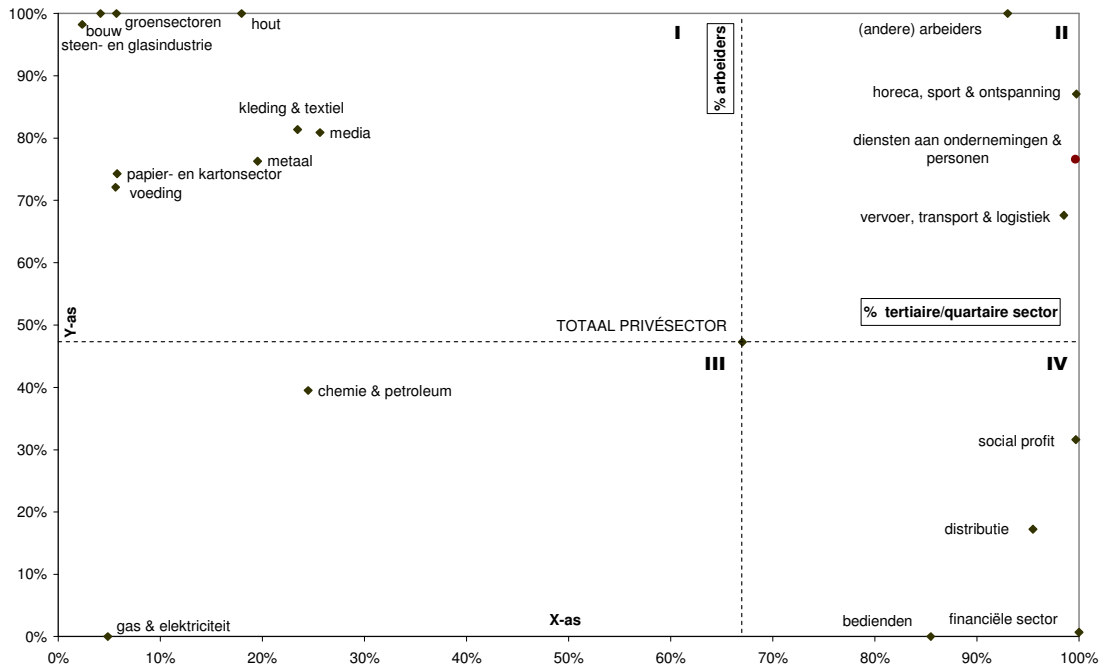
Op de *X-as* wordt het aandeel loontrekkenden in de tertiaire/quartaire sector (of dienstensector) weergegeven. Hoe meer een sectorgroep zich aan de rechterkant van het assenstelsel bevindt (kwadranten II en IV), hoe groter het aandeel loontrekkenden dat actief is in de tertiaire of quartaire sector. Omgekeerd geldt dat hoe sterker een sectorgroep zich aan de linkerzijde op de *X-as* bevindt (kwadranten I en III), hoe meer loontrekkenden verhoudingsgewijs actief zijn in de primaire of secundaire sector (landbouw, industrie en bouw).

De *Y-as* geeft meer informatie over de verhouding tussen arbeiders en bedienden in de verschillende sectorgroepen: hoe hoger een sectorgroep zich in het assenstelsel situeert (kwadranten I en II), hoe meer arbeiders verhoudingsgewijs actief zijn in deze sectorgroep. Hoe lager een sectorgroep zich in de kwadrantfiguur bevindt, hoe meer bedienden erin actief zijn.

De verticale en horizontale stippellijnen geven de gemiddelde verhoudingen weer voor de totale Belgische privésector. De kruising van beide stippellijnen geeft bijgevolg de positie weer van de totale privésector voor beide variabelen: 67% loontrekkenden in de tertiaire/quartaire sector en 33% in de primaire/secundaire sector (*X-as*), en 47% arbeiders versus 53% bedienden (*Y-as*).

Wanneer een sectorgroep zich dus meer rechts van de (verticale) stippelijijn bevindt zal deze meer dan gemiddeld – in vergelijking met de totale privésector – uit loontrekkenden in de tertiaire/quartaire sector bestaan. Links van de stippelijijn bevinden zich de sectorgroepen die een groter aandeel loontrekkenden in de primaire/secundaire sector hebben. Ook naar statuut kan de kwadrantfiguur op een gelijkaardige manier gelezen worden: boven de (horizontale) stippelijijn vinden we de sectorgroepen terug met een meer dan gemiddeld aandeel arbeiders, onder de stippelijijn gaat het over sectorgroepen met vooral bedienden.

Figuur 4.2 De WAV-sectorgroepen (op basis van PC's) naar hoofdsector (% tertiair/quartaire) en statuut (% arbeider) (België, 2004)

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

Uit figuur 4.2 blijkt dat heel wat WAV-sectorgroepen zich in het kwadrant linksboven bevinden (kwadrant I). Het gaat hier over sectorgroepen waarin een hoog percentage arbeiders aan het werk is en die gekenmerkt worden door het lage aandeel loontrekkenden dat actief is in de tertiaire of quartaire sector. In de sectorgroepen waarvan veel loontrekkenden in de primaire of secundaire sector werkzaam zijn, zijn de arbeiders bijna steeds oververtegenwoordigd. De grootste sectorgroepen die zich in dit kwadrant bevinden zijn de **metaal** en de **bouw**.

Verder zien we tevens heel wat sectorgroepen terugkomen in de kwadranten aan de rechterzijde van de figuur (kwadranten II en IV), wat betekent dat deze een sterk dienstenkarakter hebben. Enerzijds gaat het hierbij over sectorgroepen waarin verhoudingsgewijs veel arbeiders tewerkgesteld zijn (kwadrant II), zoals de **diensten aan ondernemingen & personen** en de **horeca, sport & ontspanning**. Anderzijds zien we enkele grote bediendensectorgroepen met een hoog aandeel loontrekkenden in de tertiaire/quartaire sector (kwadrant IV), zoals de **distributie**, de **financiële sector** en de sectorgroep **bedienden**.

De WAV-sectorgroepen met een hoog aandeel loontrekkenden in de tertiaire of quartaire sector, zijn dus zowel sectorgroepen waarin ofwel hoofdzakelijk arbeiders ofwel hoofdzakelijk bedienden actief zijn. In sectorgroepen waarvan veel loontrekkenden in de primaire of secundaire sector werkzaam zijn, zijn de arbeiders bijna steeds oververtegenwoordigd.

5. Paritaire comités versus NACE-activiteitssectoren

In tabel 5.1 worden de loontrekkenden uit de verschillende WAV-sectorgroepen opgesplitst naar NACE-sector waarin zij actief zijn. In het geval van de grootste sectorgroep, namelijk deze voor de paritaire comités van de **bedienden**, levert dit een vrij divers beeld op. De loontrekkenden die onder de paritaire comités 200 en 218 vallen, zijn actief in verschillende NACE-sectoren. De grootste groep bedienden uit deze sectorgroep is aan de slag in de *groot- en kleinhandel; reparatie van auto's en huishoudelijke artikelen (nace G)*: 29,0% van de loontrekkenden uit de sectorgroep. Een iets kleiner aandeel van hen (27,6%) is actief in het *openbaar bestuur (nace L)*, en dit vooral in de subsector 'verplichte sociale verzekering en ziekenfonds'. Kleinere groepen bedienden vinden we tevens terug in de *onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven (nace K)* (12,3%) en de *industrie (nace D)* (7,9%).

In de **social profit**, de tweede grootste sectorgroep, zijn de loontrekkenden vooral gecentraliseerd in de NACE-sectie *gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (nace N)*. In deze activiteitssector is 87,9% van alle werknemers uit de paritaire comités van de sectorgroep social profit tewerkgesteld. Kleinere groepen vinden we terug in het *onderwijs (nace M)* (5,1%) en de *gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (nace O)* (6,1%).

Ook in de sectorgroep **metaal** vinden we de loontrekkenden vooral in één NACE-sector terug, namelijk deze van de *industrie (nace D)*: bijna drievierde van de werknemers in de paritaire comités van de sectorgroep metaal is in de industrie werkzaam (73,8%). Wanneer we meer specifiek gaan kijken binnen de NACE-sector industrie, zien we dat dit vooral gaat over de 'vervaardiging van producten van metaal' (nace 28), de 'vervaardiging en assemblage van auto's, aanhangwagens en opleggers' (nace 34) en de 'vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen' (nace 29).

Naast de industrie, blijken ook (kleinere) groepen werknemers uit de metaal actief te zijn in de *groot- en kleinhandel; reparatie van auto's en huishoudelijke artikelen (nace G)* (16,6%) en de *bouwnijverheid (nace F)* (6,6%).

In de meeste andere (grote) sectorgroepen zijn de loontrekkenden hoofdzakelijk actief in één specifieke NACE-sectie (tabel 5.1). Hierbij denken we bijvoorbeeld aan de sectorgroep **distributie** waar 93,9% van de loontrekkenden werkzaam is in de *groot- en kleinhandel; reparatie van auto's en huishoudelijke artikelen (nace G)*, de sectorgroep **diensten aan ondernemingen & personen** waar 86,6% van de loontrekkenden werkt in het *openbaar bestuur (nace L)* of de sectorgroep **vervoer, transport & logistiek** waar 86,2% van de werknemers actief is in de NACE-sector *vervoer, opslag en communicatie (nace I)*.

De sectorgroep **chemie & petroleum** is anderzijds een sectorgroep waarin 'slechts' driekwart van de loontrekkenden werkzaam is in de *industrie (nace D)*, en dit vooral in de NACE-sector 'chemische nijverheid' (nace 24). Buiten de industrie is tevens nog een groep van 17,4% van de loontrekkenden aan het werk in de *groot- en kleinhandel; reparatie van auto's en huishoudelijke artikelen (nace G)*.

Tabel 5.1 Verdeling (in %) van de loontrekkenden in de verschillende WAV-sectorgroepen naar NACE-activiteitssector (secties) (België; 2004) ¹³

SECTORGROEP	NACE-sectie	A+B+C+E	D	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P+Q	TOTAAL
		Landbouw/industrie/bouw			Diensten										
Bedienden		0,6	7,9	6,1	29,0	0,1	4,6	3,3	12,3	27,6	1,5	1,0	5,9	0,3	100
Social profit		-	0,3	-	0,1	0,1	0,2	-	0,1	0,2	5,1	87,9	6,1	-	100
Metaal		-	73,8	6,6	16,6	-	0,5	-	0,7	1,6	-	-	0,2	-	100
Distributie		0,1	4,3	0,1	93,9	0,2	0,4	-	0,1	0,8	-	-	0,1	-	100
Diensten aan ondernemingen & personen		-	0,1	0,3	0,2	0,1	-	-	2,0	86,6	-	0,1	10,2	0,4	100
Vervoer, transport & logistiek		-	1,2	0,3	2,2	0,1	86,2	0,1	0,2	8,1	-	-	1,5	-	100
Bouw		0,2	3,8	91,8	3,0	-	0,3	-	0,3	0,3	-	-	0,4	-	100
Chemie & petroleum		-	75,3	0,2	17,4	-	0,7	-	1,7	4,1	-	0,1	0,6	-	100
Financiële sector		-	-	-	-	-	-	94,5	-	5,4	-	-	0,1	-	100
Horeca, sport & ontspanning		-	0,2	0,1	0,9	93,3	0,1	-	0,1	0,2	-	0,3	4,6	-	100
Voeding		0,5	93,9	-	3,0	0,2	0,4	-	0,1	1,9	-	-	-	-	100
Kleding & textiel		-	76,5	0,1	10,9	-	-	-	0,5	0,5	-	0,1	11,3	-	100
(Andere) arbeiders		2,1	4,7	0,2	29,4	1,2	3,0	1,8	8,9	25,3	2,1	3,6	14,5	3,1	100
Hout		1,5	77,6	3,0	16,1	-	0,1	-	0,3	1,0	-	0,1	0,4	-	100
Steen- en glasindustrie		11,6	85,3	0,8	2,0	-	0,2	-	-	-	-	-	0,1	-	100
Groensectoren		93,2	0,1	1,0	1,2	0,1	0,1	-	0,9	0,1	-	0,1	3,2	0,1	100
Media		-	74,4	-	1,2	-	-	-	0,1	0,9	-	-	23,4	-	100
Papier- en kartonsector		-	94,2	-	3,2	-	-	-	-	1,9	-	-	0,6	-	100
Gas & elektriciteit		95,1	-	-	-	-	0,2	-	-	4,4	-	-	0,2	-	100
TOTAAL PRIVÉSECTOR		1,7	23,7	7,6	18,3	4,2	6,3	5,2	2,7	12,6	1,0	12,9	3,7	0,1	100

A = Landbouw, jacht en bosbouw

B = Visserij

C = Winning van delfstoffen

D = Industrie

E = Productie en distributie van elektriciteit, gas en water

F = Bouwnijverheid

G = Groot- en kleinhandel; reparatie van auto's en huishoudelijke artikelen

H = Hotels en restaurants

I = Vervoer, opslag en communicatie

J = Financiële instellingen

K = Onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven

L = Openbaar bestuur

M = Onderwijs

N = Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening

O = Gemeenschapsvoorzieningen, sociaal-culturele en persoonlijke diensten

P = Particuliere huishoudens met werknemers

Q = Extraterritoriale organisaties en lichamen

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

¹³ Voor de absolute aantallen bij deze tabel: zie bijlage

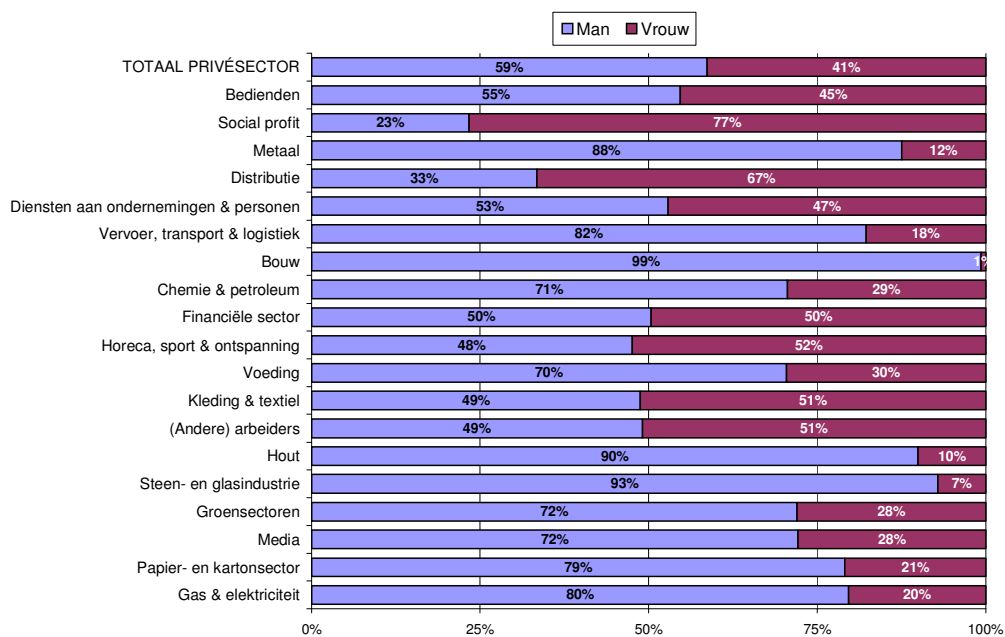
6. Mannen & vrouwen

6.1 Algemeen beeld van de man-vrouwverhouding in de sectorgroepen

In de totale privésector werken 1 443 100 mannen en 1 017 400 vrouwen. Bijna zes op de tien loontrekkenden is dus een man (58,7%) en iets meer dan vier op de tien loontrekkenden is een vrouw (41,3%). Binnen de verschillende sectorgroepen zijn weliswaar heel wat verschillen merkbaar in deze sekseverhouding (figuur 6.1). De meest *mannelijke* sectorgroepen zijn de **bouw** (99% mannen), de **steen- en glasindustrie** (93%), de sectorgroep **hout** (90%) en de **metaal** (88%).

De WAV-sectorgroepen met een oververtegenwoordiging van *vrouwen* zijn de **social profit** (77% vrouwen) en de **distributie** (67%). In de social profit vinden we vooral veel vrouwen terug in het paritair comité voor de *diensten voor gezins- en bejaardenhulp* (PC 318) (98%), gevolgd door dit voor de *gezondheidsdiensten* (PC 305) (84%). Binnen de sectorgroep distributie is de vrouwelijke aanwezigheid verhoudingsgewijs het grootst in het paritair comité voor de *apotheken en tarificatiediensten* (PC 313) (87%) en het paritair comité voor de *zelfstandige kleinhandel* (PC 201) (78%).

Figuur 6.1 De loontrekkenden in de WAV-sectorgroepen naar geslacht (België, 2004)

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

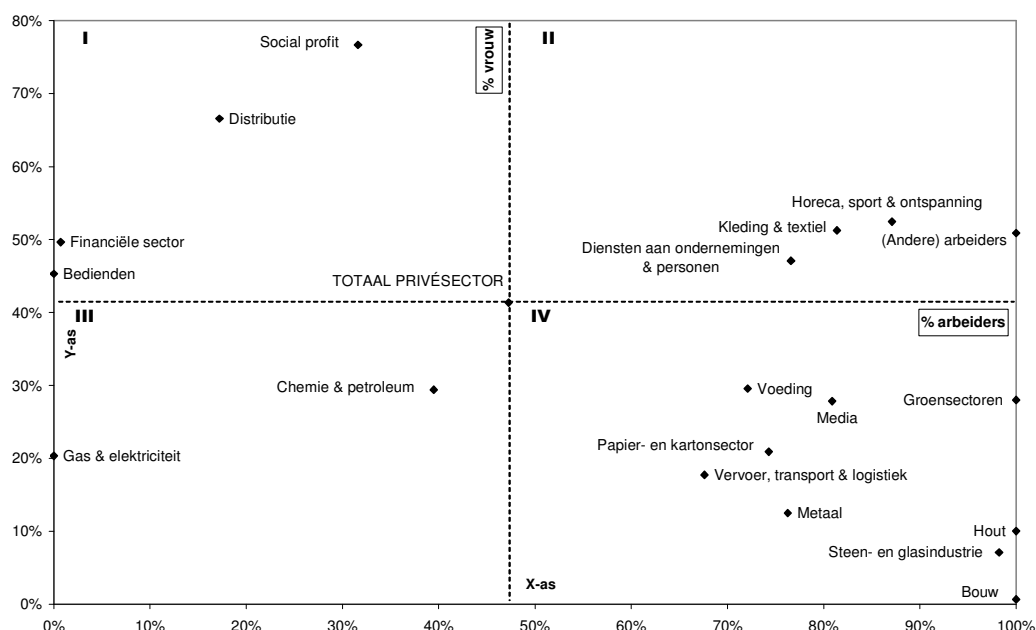
6.2 Mannelijke arbeiders versus vrouwelijke bedienden

Het geslacht van de loontrekkenden gaat samen met het overheersende statuut dat een sectorgroep kenmerkt. Zo tellen typische arbeiderssectoren ook vaak een groot aandeel mannen. Omgekeerd zien we dat typische bediendensectoren dikwijls gekenmerkt worden door een hoog aandeel vrouwen onder de loontrekkenden.

In figuur 6.2 worden aan de hand van een kwadrantfiguur opnieuw de verschillende WAV-sectorgroepen in kaart gebracht, dit maal op basis van het statuut en het geslacht van de werknemers die in deze sectorgroepen actief zijn.

Op de X-as wordt het aandeel arbeiders weergegeven. Hoe meer een sectorgroep zich aan de rechterkant van het assenstelsel bevindt, hoe groter het aandeel arbeiders is waaruit de sectorgroep bestaat. De Y-as geeft meer informatie over de man-vrouwverhouding in de verschillende sectorgroepen: hoe hoger een sectorgroep zich in het assenstelsel situeert, hoe meer vrouwen verhoudingsgewijs actief zijn in deze sectorgroep.

Figuur 6.2 De WAV-sectorgroepen (op basis van PC's) naar statuut en geslacht (België; 2004)

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

Het bekende beeld van de mannelijke arbeiderssectoren en de vrouwelijke bediendensectoren komt ook in figuur 6.2 tot uiting. In kwadrant I (linksboven) zien we de sectorgroepen die in grotere mate worden bevolkt door vrouwen en bedienden. Hierbij gaat het vooral over de sectorgroepen social profit en de distributie. In de **social profit** – de tweede grootste sectorgroep – bestaat de groep loontrekkenden voor 68% uit bedienden en voor meer dan driekwart (77%) uit vrouwen. Meer dan de helft van alle loontrekkenden in de social profit combineren beide kenmerken (54% vrouwelijke bedienden).

In de sectorgroep **distributie** – de vierde grootste sectorgroep – stellen we een nog groter aandeel bedienden vast, maar een iets kleiner aandeel vrouwen: 83% van de werknemers heeft het statuut van bediende en tweederde van de loontrekkenden zijn vrouwen (67%). Zo'n 62% van de loontrekkenden in de distributie zijn vrouwelijke bedienden.

In het tegenovergestelde kwadrant IV (rechtsonder) vinden we de sectorgroepen terug die overwegend uit mannen en arbeiders. De **bouw** vervult hierbij de uiterste positie: nauwelijks 1%

van de loontrekkenden in de bouw is een vrouw, en alle werknemers zijn arbeiders. Dit laatste heeft uiteraard te maken met het feit dat het hier gaat over een paritair comité voor (enkel) arbeiders (PC 124). Ook de sectorgroepen **hout** (met eveneens uitsluitend paritaire comités voor arbeiders) en de **steen- en glasindustrie** bevinden zich ver in de rechterbenedenhoek van de kwadrantfiguur. Ook dit zijn dus sectorgroepen die in zeer grote mate bevolkt worden door mannelijke arbeiders.

De sectorgroep **metaal** is de grootste WAV-sectorgroep die zich in dit kwadrant IV situeert. Ruim driekwart (76%) van de loontrekkenden in de metaal heeft het statuut van arbeider en ongeveer 88% van de loontrekkenden is een man. Bijna zeven op de tien werknemers in de sectorgroep metaal hebben beide factoren gecombineerd: 69% van de werknemers zijn mannelijke arbeiders.

WAV-sectorgroepen die eveneens worden gekenmerkt door een grote vertegenwoordiging van mannen en arbeiders, maar die iets meer naar het (gemiddelde) profiel van de totale privésector toe neigen, zijn de sectorgroepen **media, voeding, papier- en kartonsector** en **vervoer, transport & logistiek**.

De tweedeling van mannen en arbeiders versus vrouwen en bedienden gaat echter niet voor alle sectorgroepen op. Zo zijn er ook sectorgroepen die zich in kwadrant II bevinden en dus meer dan gemiddeld uit vrouwen en arbeiders bestaan. De grootste sectorgroep in deze positie is de **diensten aan ondernemingen & bedrijven**, die voor meer dan driekwart (77%) uit arbeiders en voor bijna de helft (47%) uit vrouwen bestaat. Andere sectorgroepen die een min of meer vergelijkbaar profiel hebben zijn de **kleding & textiel** en de **horeca, sport & ontspanning**.

De **chemie & petroleum** is tot slot nog een vrij omvangrijke sectorgroep die zowel gekenmerkt wordt door een lager dan gemiddeld aandeel arbeiders als een lager aandeel vrouwen (kwadrant III): zes op de tien (61%) loontrekkenden zijn bedienden en zeven op de tien (71%) werknemers uit deze sectorgroep zijn mannen. Ook de (kleine) sectorgroep **gas- en elektriciteit** heeft een profiel van overwegend mannen en bedienden.

6.3 Vrouwelijke dienstensectoren

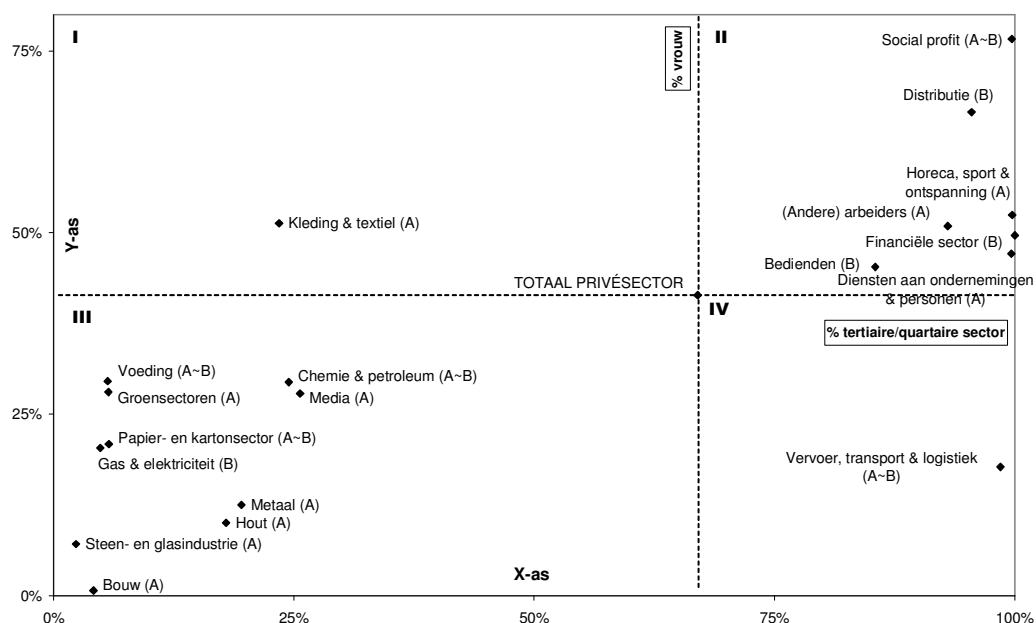
Zoals blijkt uit figuur 6.3 hangt de vrouwelijke aanwezigheid in een sectorgroep eveneens samen met de mate waarin deze sectorgroep zich in de diensten- dan wel in de industriesector situeert. In de figuur bekijken we het aandeel loontrekkenden dat actief is in de dienstensector (of tertiaire/quartaire sector) (X-as) in relatie tot het geslacht (Y-as). Verder geven we in de figuur ook aan welk het overheersende statuut is in de sectorgroepen. Zo onderscheiden we drie soorten groepen die we in de figuur als volgt zullen aanduiden: sectorgroepen met overwegend – meer dan driekwart – arbeiders (A), sectorgroepen met overwegend – meer dan driekwart – bedienden (B) en gemengde sectorgroepen waarbij geen van beide statuten uitgesproken aanwezig is (A~B).

De sectorgroepen waarvan een groot aandeel loontrekkenden actief is in de diensten zijn duidelijk sectorgroepen met veel vrouwen (kwadranten II). Het betreft hier zowel sectorgroepen met overwegend arbeiders als sectorgroepen met overwegend bedienden als sectorgroepen waar geen van beide statuten er sterk bovenuit schiet. Vooral de **social profit** (77% vrouwen) en de **distributie** (67%) kenmerken zich als dienstensectorgroepen met een hoog percentage vrouwelijke loontrekkenden.

In het linker onderkwadrant (kwadrant III), waar de situatie volledig omgekeerd is, vinden we eveneens heel wat sectorgroepen terug. Deze sectorgroepen worden gekenmerkt door een hoog aandeel mannen onder de loontrekkenden en een hoge industriële tewerkstelling. Bovendien zijn

het meestal sectorgroepen met een sterke vertegenwoordiging van arbeiders. Hier zijn het de **bouw** en de **steen- en glasindustrie** die zich in de uiterste hoek van het kwadrant bevinden.

Figuur 6.3 De WAV-sectorgroepen (op basis van PC's) naar hoofdsector en geslacht (België; 2004)

Noot: De sectorgroepen die voor meer dan 75% bestaan uit *arbeiders* worden in deze figuur aangeduid met (A). De sectorgroepen die voor meer dan 75% bestaan uit *bedienden* worden aangeduid met (B). De sectorgroepen waar zowel het aandeel arbeiders als het aandeel bedienden lager ligt dan 75% worden aangeduid met (A~B).

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

7. Jong & oud

In de totale Belgische privésector is 11,9% van alle loontrekkenden tussen 18 en 24 jaar oud. Het gaat hierbij om een groep van 290 200 jongeren. De 25- tot en met 49-jarigen zijn met 1 756 600 loontrekkenden, goed voor een aandeel van 72,1%. De 50- tot en met 64-jarigen zijn tot slot met ongeveer 388 100 aan het werk, wat neerkomt op een aandeel van 15,9%.

Een viertal sectorgroepen onderscheiden zich met een groot aandeel *jongere* werknemers (figuur 7.1). In de eerste plaats denken we hierbij aan de **diensten aan ondernemingen & personen**, waar drie op de tien werknemers jonger is dan 25 jaar (30%). Een iets lager percentage jongeren (26%) is terug te vinden in de **horeca, sport & ontspanning**. Andere sectorgroepen met een hoger dan gemiddeld aandeel jongeren zijn de **groensectoren** (20%) en de **distributie** (19%). Drie van deze vier sectorgroepen worden tevens gekenmerkt door een oververtegenwoordiging van arbeiders (enkel de distributie niet).

De **diensten aan ondernemingen & personen** is van deze sectorgroepen de grootste en tevens de 'jongste'. Drie op de tien loontrekkenden (30%) die vallen onder de paritaire comités voor deze sectorgroep, is jonger dan 25 jaar. Hierbij gaat het over 49 500 jongeren op een totaal van 163 200 loontrekkenden tussen 18 en 64 jaar in de hele sectorgroep. En hoewel deze sectorgroep globaal

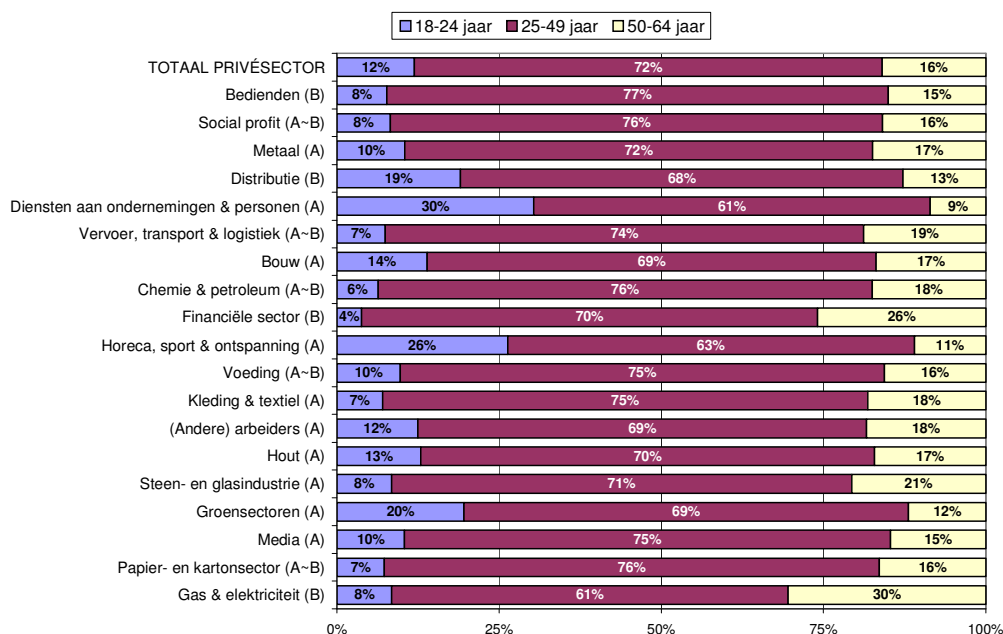
genomen 'slechts' de vijfde grootste sector is, telt zij van alle sectorgroepen ook het hoogste absolute aantal jongeren. Verder stellen we ook vast dat de diensten aan ondernemingen & personen een sectorgroep is met een hoog aandeel arbeiders (77%).

Wanneer we verder kijken binnen deze sectorgroep, zien we dat dit hoge aandeel jongeren in de eerste plaats toe te schrijven is aan de grote vertegenwoordiging van 18- tot en met 24-jarigen in het paritair comité voor de *uitzendsector en ondernemingen die buurtwerken en –diensten leveren*. In dit PC 322 is maar liefst 41% van alle loontrekkenden jonger dan 25 jaar. Daarnaast kent ook het (kleinere) paritair comité voor het *kappersbedrijf en de schoonheidszorgen* (PC 314) een hoog percentage jongeren onder haar loontrekkenden (37%).

Ook in de **horeca, sport & ontspanning** – eveneens een sectorgroep met meer dan driekwart arbeiders onder haar loontrekkenden – zijn veel jongeren actief: ruim één vierde van de werknemers (26%) is er tussen 18 en 24 jaar oud (27 800 jongeren). Het gaat hierbij hoofdzakelijk over jongeren in het paritair comité voor het *hotelbedrijf* (PC 302).

De **distributie**, een sectorgroep met overwegend bedienden, telt verhoudingsgewijs ook een hoog aandeel jongeren: 19% van de werknemers is jonger dan 25 jaar. In absolute aantallen telt zij met 42 600 jongeren het tweede grootste aantal jongeren van alle sectorgroepen. De kleinere sectorgroep van de **groensectoren** heeft een vergelijkbaar aandeel jongeren, maar in absolute aantallen gaat het hier eerder over een beperkte groep. Ook worden de groensectoren, in tegenstelling tot de distributie, hoofdzakelijk bevolkt door arbeiders.

Figuur 7.1 De loontrekkenden in de WAV-sectorgroepen naar leeftijdscategorie (18-64 jarigen) (België, 2004)

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

Het hoge aandeel jongeren in de sectorgroepen gaat samen met een laag aandeel ouderen: hoe hoger het aandeel jongeren in de vier genoemde sectorgroepen, hoe lager het aandeel ouderen. In de sectorgroep **diensten aan ondernemingen & personen** is nauwelijks 9% van de loontrekkenden ouder dan 50 jaar, in de **distributie** bedraagt het aandeel 50-plussers 13%.

Naast de sectorgroepen met een overwegend jongeren- en arbeidersprofiel, vinden we heel wat sectorgroepen terug met een aanzienlijk aandeel *ouderen* (en slechts weinig jongeren). Hierbij gaat het zowel over arbeiders-, bedienden- en gemengde sectorgroepen.

De *oudere* werknemers, van 50 tot en met 64 jaar, zijn het sterkst vertegenwoordigd in de (kleinste) sectorgroep **gas & elektriciteit**. Ook in de **financiële sector** en de **steen- en glasindustrie** zijn de oudere werknemers verhoudingsgewijs in grote mate actief.

De sectorgroep **gas & elektriciteit** springt er bovenuit met een hoog percentage ouderen (30%), maar vermits het hier over de kleinste sectorgroep gaat is de impact van dit hoge aandeel ouderen op de totale tewerkstelling slechts beperkt. Meer impact heeft de **financiële sector**, waar 30 700 van de 118 300 loontrekkenden tussen 18 en 64 jaar, ouder zijn dan 50 jaar. Dit komt neer op ruim een kwart (26%). De meeste ouderen binnen deze sectorgroep, en dit zowel verhoudingsgewijs als in absolute aantallen, vinden we terug in het paritair comité voor de *banken* (PC 310). In dit paritair comité behoort 30% van de loontrekkenden tot de leeftijdsgroep van de 50-plussers (20 400 loontrekkenden op een totaal van 67 800). Zowel de gas & elektriciteit als de financiële sector zijn sectorgroepen die vooral – of uitsluitend – worden bevolkt door bedienden.

De sectorgroepen **bedienden, social profit, chemie & petroleum** en **papier- en kartonsector** worden tot slot gekenmerkt door een groot aandeel loontrekkenden in de *middelste leeftijdsgroep* (25- tot en met 49-jarigen). In deze sectorgroepen is telkens meer dan driekwart van de loontrekkenden tussen 25 en 49 jaar oud.

8. Deeltijdarbeid

8.1 Algemeen beeld van het arbeidsregime in de sectorgroepen

In de totale Belgische privésector zijn 1 709 000 loontrekkenden actief in een voltijds arbeidsregime. Dit komt neer op ongeveer zeven op de tien loontrekkenden (69,5%). De groep deeltijds werkenden is goed voor 634 300 loontrekkenden, wat neerkomt op ruim een kwart van alle loontrekkenden (25,8%). Tot slot is er ook nog een kleinere groep van 117 000 loontrekkenden die actief zijn in een 'speciaal' arbeidsregime (4,8%). Hier gaat het over loontrekkenden die werken via seizoensarbeid, via arbeid met tussenpozen of via arbeid met gelimiteerde prestaties (o.a. uitzendarbeid).

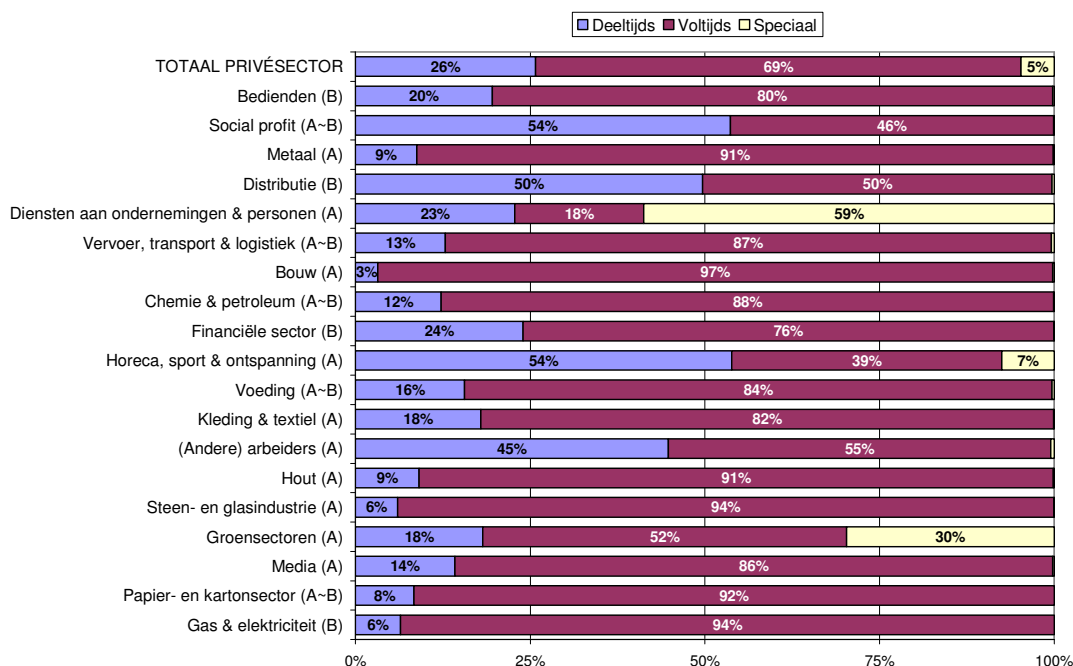
Het beeld binnen de verschillende WAV-sectorgroepen ziet er voor wat betreft het arbeidsregime vrij divers uit (figuur 8.1). Grote groepen *deeltijds* werkenden vinden we terug in de **social profit** en in de **horeca, sport & ontspanning**: in beide sectorgroepen is meer dan de helft van de loontrekkenden deeltijds aan het werk (54%).

Binnen de paritaire comités van de **social profit** zien we dat er in sterke mate deeltijds wordt gewerkt in het paritair comité voor de *diensten voor gezins- en bejaardenhulp* (PC 318) en het paritair comité voor *arbeiders in de gesubsidieerde inrichtingen van het vrij onderwijs* (PC 152). In deze paritaire comités wordt in respectievelijk 75% en 78% van de gevallen deeltijds gewerkt. In het grootste paritair comité binnen de social profit, namelijk dit voor de *gezondheidsdiensten* (PC 305), werkt 57% van de loontrekkenden deeltijds.

In de **horeca, sport & ontspanning** vinden we de meeste deeltijds werkenden terug in het paritair comité voor het *hotelbedrijf* (PC 302): in dit paritair comité, dat met voorsprong het grootste paritair comité is in deze sectorgroep, werkt 54% van de werknemers deeltijds.

In de **distributie** is de helft van de werknemers deeltijds tewerkgesteld (50%). In deze sectorgroep wordt vooral vaak deeltijds gewerkt in het paritair comité voor de *warenhuizen* (PC 312): 64% van de loontrekkenden in dit paritair comité werkt in een deeltijds arbeidsregime. In het grootste paritair comité binnen de distributie, namelijk het paritair comité voor de *zelfstandige kleinhandel* (PC 201), werkt 54% van de werknemers deeltijds.

Figuur 8.1 De loontrekkenden in de WAV-sectorgroepen naar arbeidsregime (België, 2004)

Arbeidsregime onbekend = 300

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

Een aantal sectorgroepen onderscheiden zich anderzijds met een (zeer) hoog aandeel werknemers dat *voltijds* werkt. In de **bouw** wordt het vaakst voltijds gewerkt, namelijk door 97% van alle werknemers. Andere sectorgroepen waar verhoudingsgewijs veel in een voltijds arbeidsregime wordt gewerkt zijn de **steen- en glasindustrie** (94%), de **gas- & elektriciteit** (94%), de **papier- en kartonsector** (92%), de sectorgroep **hout** (91%) en de **metaal** (91%). Gezien de hoge percentages loontrekkenden die voltijds werken is in deze sectorgroepen het aandeel deeltijds werkende werknemers dan ook (zeer) laag.

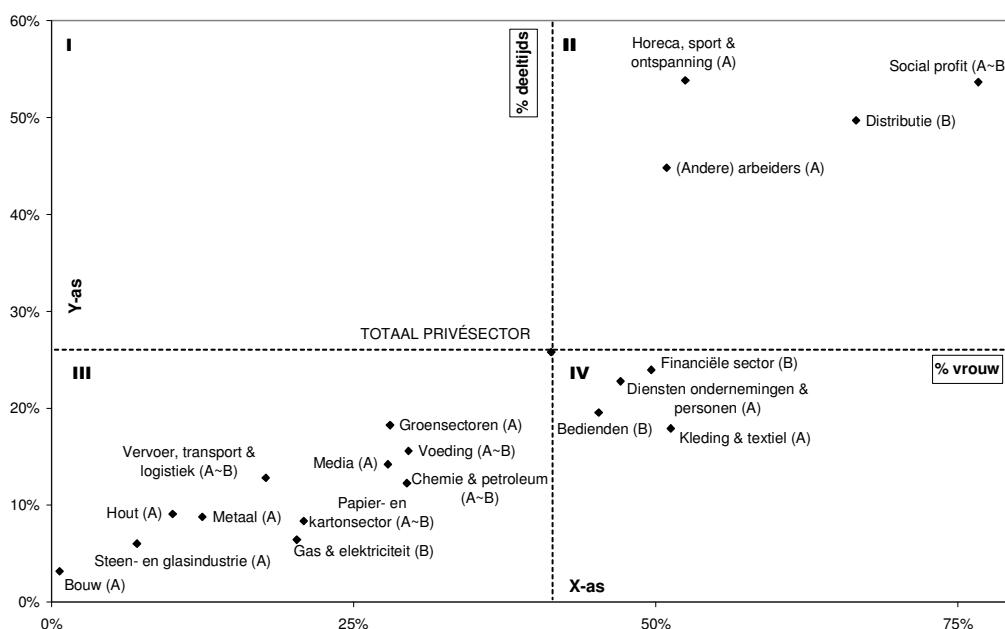
De groep loontrekkenden die tot slot in een *speciaal arbeidsregime* werkt is in de meeste sectorgroepen zeer klein of onbestaande, op uitzondering van de diensten aan ondernemingen & personen en de groensectoren. In de **diensten aan ondernemingen & personen** is 59% van de loontrekkenden in een speciaal arbeidsregime tewerkgesteld, een aandeel dat nagenoeg volledig toe te schrijven is aan de werknemers in het paritair comité voor de *uitzendarbeid en erkende*

ondernemingen die buurtwerk en –diensten leveren (PC 322). In de **groensectoren** valt drie op de tien (30%) werknemers onder een speciaal arbeidsregime. Hier betreft het vooral seizoenarbeiders in het paritair comité voor het *tuinbouwbedrijf* (PC 145). Verder zien we enkel nog in de sectorgroep **horeca, sport & ontspanning** een noemenswaardig aandeel loontrekkenden in een speciaal arbeidsregime terugkomen (7%).

8.2 Deeltijdarbeid: een vrouwenzaak

Vrouwen werken duidelijk heel wat vaker deeltijds dan mannen: van alle vrouwelijke loontrekkenden in de Belgische privésector werkt bijna de helft deeltijds (48,6% of 494 900 vrouwen). Bij de mannen wordt slechts in ongeveer één op de tien gevallen (9,7%) deeltijds gewerkt. Wanneer we daarenboven de leeftijdscategorie mee in rekening nemen zien we dat in alle leeftijdsgroepen de vrouwen vaker deeltijds werken dan de mannen. Zowel bij de vrouwen als bij de mannen is het aandeel deeltijdarbeid het hoogst onder de 50-plussers: 60% bij de vrouwelijke loontrekkenden werkt deeltijds ten opzichte van 16% bij de mannelijke 50-plussers.

Uit figuur 8.2. blijkt dat de mate waarin in een sectorgroep deeltijds wordt gewerkt samen gaat met het aandeel vrouwen in de sectorgroep. In de sectorgroepen waar de vrouwen het sterkst vertegenwoordigd zijn, wordt het vaakst deeltijds gewerkt (kwadrant II). De **social profit** scoort voor beide aspecten het hoogst: in deze sectorgroep werkt 54% deeltijds en is 77% van alle loontrekkenden een vrouw. Ongeveer 48% van de werknemers in de social profit zijn deeltijds werkende vrouwen. In de **horeca, sport & ontspanning** – die voor meer dan driekwart bestaat uit loontrekkenden met een arbeidersstatuut – wordt in even grote mate deeltijds gewerkt, maar ligt het aandeel vrouwelijke werknemers lager (52%). De **distributie** is dan weer een bediendensector waarin veel vrouwen actief zijn (67%) en waar eveneens veel deeltijds wordt gewerkt (in 50% van de gevallen).

Figuur 8.2 De WAV-sectorgroepen (op basis van PC's) naar geslacht en arbeidsregime (voltijds-deeltijds) (België; 2004)

Noot: De sectorgroepen die voor meer dan 75% bestaan uit *arbeiders* worden in deze figuur aangeduid met (A). De sectorgroepen die voor meer dan 75% bestaan uit *bedienden* worden aangeduid met (B). De sectorgroepen waar zowel het aandeel arbeiders als het aandeel bedienden lager ligt dan 75% worden aangeduid met (A~B).

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

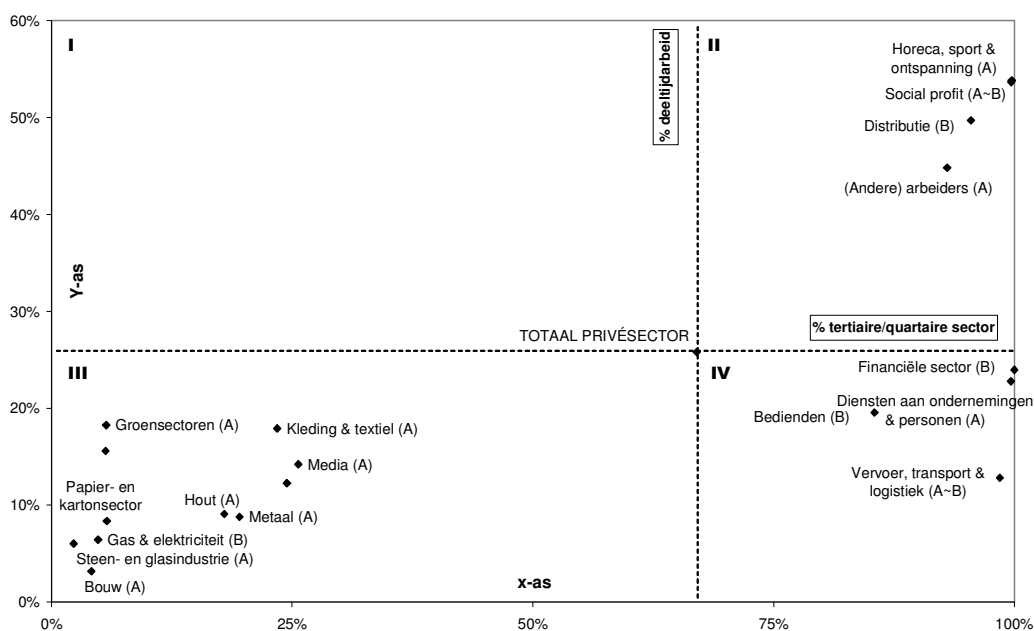
Bij de sectorgroepen waar minder dan gemiddeld deeltijds wordt gewerkt – en dus vaker voltijds – zien we vooral mannensectoren (kwadrant III). De grootste sectorgroep die we hier terugvinden is de **metaal**. In deze sectorgroep – die voor ruim driekwart uit arbeiders bestaat – werkt 9% deeltijds (ten opzichte van 26% gemiddeld). In het paritair comité voor de *arbeiders in de metaal-, machine- en elektrische bouw* (PC 111) – het grootste paritair comité binnen de sectorgroep – werkt 8% van de arbeiders deeltijds. In het paritair comité voor de bedienden in de *metaalfabrikatennijverheid* (PC 209) is dit het geval voor 10% van de loontrekkenden.

Andere sectorgroepen met een grote mannelijke tewerkstelling en waar vooral voltijds wordt gewerkt zijn de **bouw** (3% deeltijdsarbeid), de **steen- en glasindustrie** (6%) en de sectorgroep **hout** (9%).

Tot slot merken we op dat het kwadrant I leeg blijft. Er zijn dus geen ‘mannelijke’ sectorgroepen die worden gekenmerkt door een hoger dan gemiddeld aandeel deeltijdsarbeid.

8.3 Deeltijdsarbeid & de dienstensectoren (tertiaire/quartaire sector)

In figuur 8.3 zien we dat in WAV-sectorgroepen met een groot aandeel loontrekkenden in de tertiaire of quartaire sector, vaak deeltijds wordt gewerkt. In sectorgroepen met een hoge tewerkstelling in de primaire of secundaire sector blijkt daarentegen dat vooral veel wordt gewerkt in een voltijds arbeidsregime.

Figuur 8.3 De WAV-sectorgroepen (op basis van PC's) naar hoofdsector en aandeel deeltijdarbeid (België; 2004)

Noot: De sectorgroepen die voor meer dan 75% bestaan uit *arbeiders* worden in deze figuur aangeduid met (A). De sectorgroepen die voor meer dan 75% bestaan uit *bedienden* worden aangeduid met (B). De sectorgroepen waar zowel het aandeel arbeiders als het aandeel bedienden lager ligt dan 75% worden aangeduid met (A~B).

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

Wanneer we de sectorgroepen in kaart brengen op basis van hun tewerkstelling in de dienstensector en de mate waarin er in de sectorgroep deeltijds wordt gewerkt, zien we dat de sectorgroepen zich op drie plaatsen in de kwadrantfiguur positioneren (figuur 8.3). Rechtsboven (kwadrant II) vinden we de sectorgroepen waar veel deeltijds wordt gewerkt en waar een groot aandeel van de loontrekkenden – meer dan negen op de tien – actief is in de tertiaire of quataire sector. De **horeca, sport & ontspanning** en de **social profit** noteren hier de hoogste aandelen deeltijdarbeid (beide 54%).

De meeste sectorgroepen positioneren zich echter linksonder in de kwadrantfiguur (kwadrant III). Het gaat hierbij over sterk industriële sectorgroepen, waarin vaak veel arbeiders actief zijn, en waarin slechts in beperkte mate deeltijds wordt gewerkt (zoals de **bouw** of de **metaal**).

De sectorgroep van de **bedienden** en de **financiële sector** zijn dan weer belangrijke bediendensectorgroepen waarvan de werknemers in grote mate in de tertiaire of quataire sector terugkomen, maar waar het aandeel deeltijdarbeid lager ligt dan gemiddeld (kwadrant IV). In een gelijkaardige positie bevinden zich eveneens de **diensten aan ondernemingen & personen** en het **vervoer, transport & logistiek**.

8.4 Grote of kleine deeltijdse banen?

In de vorige paragraaf konden we vaststellen in welke mate de loontrekkenden uit de verschillende sectorgroepen via een deeltijds arbeidsregime aan het werk zijn. Voor het tweede kwartaal 2004 ging het in de totale Belgische privésector over 634 300 deeltijds werkende loontrekkenden, wat neerkomt op ruim een kwart van alle werknemers (25,8%).

Op basis van de geanalyseerde RSZ-cijfers kunnen we niet alleen iets zeggen over de mate waarin de loontrekkenden binnen de sectorgroepen deeltijds werken. Ook hebben we meer informatie over de mate waarin deeltijds werkende loontrekkenden in grote dan wel in kleine deeltijdse banen actief zijn. Van de loontrekkenden die tewerkgesteld zijn in een deeltijds arbeidsregime kunnen we dus een aanduiding geven van het aandeel deeltijdarbeid.¹⁴

Van de 634 300 deeltijds werkende loontrekkenden in de Belgische privésector, werkt de kleinste groep – namelijk 16,3% – in een deeltijdse baan die minder dan 45% van een voltijdse baan bedraagt. Ruim de helft (51,2%) is werkzaam in een deeltijdse baan die tussen 46% en 75% van een voltijdse betrekking bedraagt. Bijna een derde (32,4%) van de deeltijds werkende loontrekkenden is tot slot actief in een job die meer dan driekwart van een voltijdse baan bedraagt.

In figuur 8.4 bekijken we het globale aandeel deeltijdarbeid in de WAV-sectorgroepen in relatie tot de mate waarin de deeltijds werkenden in *kleine deeltijdse banen* actief zijn. Wanneer in een sectorgroep veel werknemers op deeltijdse basis tewerkgesteld zijn, gebeurt dit vaker dan gemiddeld in kleine deeltijdse banen (kwadrant II). In de **distributie** is een vijfde van de deeltijdsen in kleine deeltijdse banen tewerkgesteld. In de sectorgroepen **horeca, sport & ontspanning** en de **(andere) arbeiders** werkt respectievelijk 39% en 38% in kleine deeltijdse banen.

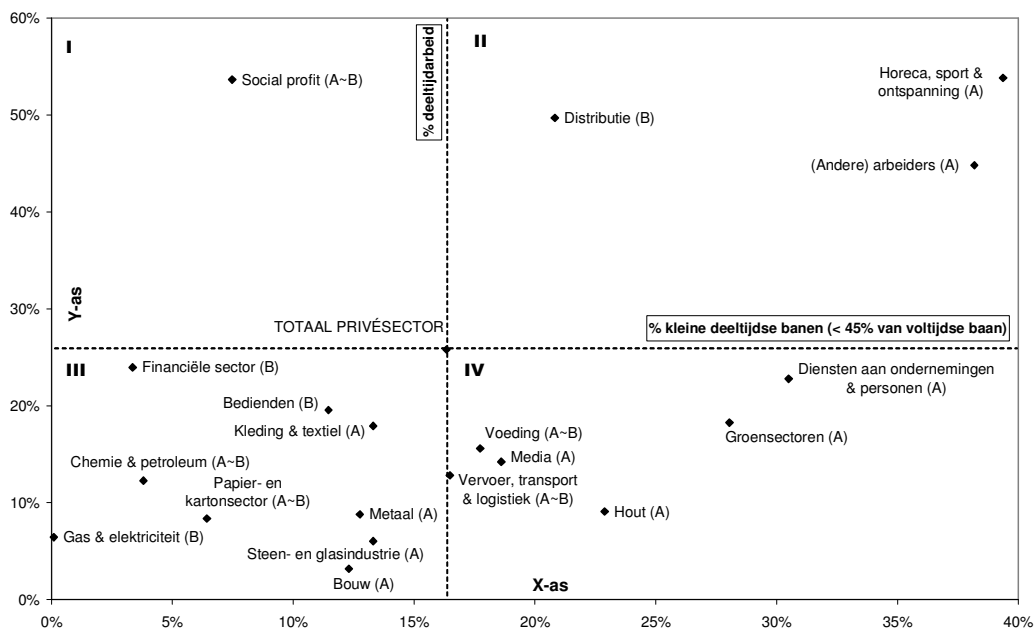
Ook in de **social profit** (kwadrant I) wordt in grote mate deeltijds gewerkt, maar in deze sectorgroep zijn de deeltijds werkenden minder vaak – slechts in 7% van de gevallen – actief zijn in kleine deeltijdse banen. In deze sectorgroep wordt wel dikwijls in middelgrote deeltijdse banen gewerkt.

De meeste sectorgroepen situeren zich echter in kwadrant III. Dit betekent dat in deze sectorgroepen minder dan gemiddeld deeltijds wordt gewerkt – en dus eerder voltijds – en dat de deeltijds werkenden ook minder dan gemiddeld in kleine deeltijdse banen actief zijn. Waar in sectorgroepen dus weinig deeltijds wordt gewerkt, gebeurt dit eerder in middelgrote en grote deeltijdse banen. De sectorgroepen **bedienden** en **metaal** zijn de grootste sectorgroepen die zich in deze positie bevinden. Eén op de vijf loontrekkenden (20%) in de sectorgroep **bedienden** werkt in een deeltijds arbeidsregime. En van deze groep deeltijds werkenden is 12% actief in een kleine deeltijdse baan.

In de **metaal**, waar slechts in 9% van de gevallen deeltijds wordt gewerkt, zien we dat 13% van de deeltijdsen in kleine deeltijdse banen actief is. Meer dan de helft (54%) is aan het werk in grote deeltijdse banen (van meer dan driekwart van een voltijdse baan).

¹⁴ Het *aandeel deeltijdarbeid* verwijst hier naar het *percentage van de gebruikelijke arbeidsduur van een referentiepersoon; dit is de persoon die voltijds is tewerkgesteld in dezelfde onderneming of in dezelfde bedrijfstak, in een functie die gelijkaardig is aan deze van de werknemer*. Op basis van de beschikbare cijfers kunnen we een onderscheid maken in volgende categorieën deeltijdarbeid: minder dan 45% van een voltijdse baan, tussen 46% en 75%, of meer dan 75% van een voltijdse betrekking.

Figuur 8.4 De deeltijds werkende loontrekkenden in de WAV-sectorgroepen (op basis van PC's) naar aandeel deeltijdarbeid en aandeel kleine deeltijdarbeid (minder dan 45% van een voltijdse baan) (België; 2004)

Noot: De sectorgroepen die voor meer dan 75% bestaan uit *arbeiders* worden in deze figuur aangeduid met (A). De sectorgroepen die voor meer dan 75% bestaan uit *bedienden* worden aangeduid met (B). De sectorgroepen waar zowel het aandeel arbeiders als het aandeel bedienden lager ligt dan 75% worden aangeduid met (A~B).

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

Tot slot zien we ook verschillende sectorgroepen in kwadrant IV. Het aandeel deeltijdarbeid ligt in deze sectorgroepen lager dan gemiddeld voor de totale privésector, maar als er deeltijds wordt gewerkt, gebeurt dit wel vaak in kleinere deeltijdse banen. Dit geldt vooral voor de sectorgroepen **diensten aan ondernemingen & personen**¹⁵ en de **groensectoren**, waar door respectievelijk 31% en 28% van de deeltijds werkenden in kleine deeltijdse banen wordt gewerkt.

9. Samenvatting

Nieuwe bron, nieuwe cijfers

Sinds de invoering van de Multifunctionele Aangifte (DMFA) bij de RSZ is nieuw cijfermateriaal voorhanden dat ons een andere kijk geeft op de tewerkstelling in de sectoren. Naast de indeling van de loontrekkenden volgens de activiteitssector van hun werkgever – de zogenaamde NACE-sectorindeling – is het nu immers ook mogelijk om de loontrekkende bevolking in te delen volgens het paritair comité waar zij onder vallen. Dit paritair comité bepaalt de arbeidsvoorwaarden voor de werknemers in een bepaalde sector.

¹⁵ Het aandeel deeltijdarbeid in de sectorgroep 'diensten aan ondernemingen & personen' wordt weliswaar in sterke mate beïnvloed door het hoge aandeel loontrekkenden in een 'speciaal' arbeidsregime. Als deze laatste groep niet wordt meegeteld, zou het aandeel deeltijdarbeid in deze sectorgroep beduidend hoger liggen.

De groep werknemers die we op basis van dit cijfermateriaal in kaart kunnen brengen zijn alle loontrekkenden die behoren tot een paritair comité en die vallen onder het socialezekerheidsstelsel van de RSZ. Het gaat hierbij om 2,5 miljoen loontrekkenden of ongeveer 60% van de totale werkende bevolking.

Het Steunpunt WAV wendt deze nieuwe arbeidsmarktstatistieken aan om de tewerkstelling in de verschillende paritaire comités op een eenduidige en vergelijkbare manier in kaart te brengen. Hiervoor werden de paritaire comités geclusterd in 'WAV-sectorgroepen' die aan elkaar verwante paritaire comités groeperen.

De sectorgroepen

Na clustering van de paritaire comités, onderscheiden we negentien WAV-sectorgroepen die samen alle loontrekkenden in de privésector omvatten. De vijf grootste sectorgroepen zijn de bedienden (18%), de social profit (14%), de metaal (13%), de distributie (9 %) en de diensten aan ondernemingen en personen (7%).

Het aantal loontrekkenden in de totale privésector steeg tussen 2003 en 2004 met 1,3% (+32 500 werknemers). Met uitzondering van de sectorgroep metaal (-2,6%), wordt in de grootste sectorgroepen eveneens een stijging vastgesteld. Vooral de social profit en de diensten aan ondernemingen & personen springen er bovenuit met een groei van respectievelijk 6,3% en 7,7%. Ook in andere dienstensectorgroepen worden positieve groeipercentages opgetekend, op uitzondering van de financiële sector (-2,7%). In de industriële sectorgroepen worden over het algemeen negatieve groeipercentages genoteerd.

Statuut & NACE-sectoren

Iets meer dan de helft van alle loontrekkenden in de Belgische privésector heeft het statuut van bediende (53%). Binnen de WAV-sectorgroepen is de verhouding arbeiders-bedienden vaak minder evenredig verdeeld. Enerzijds zien we sectorgroepen die vooral of uitsluitend door bedienden worden bevolkt (zoals de bedienden, gas- en elektriciteit, de financiële sector of de distributie). Anderzijds vinden we in een aantal sectorgroepen alleen of hoofdzakelijk arbeiders terug (zoals de bouw, de houtsector, de groensectoren, de (andere) arbeiders, de steen- en glasindustrie en de horeca, sport & ontspanning).

Door het paritair comité en de NACE-sector waarin een loontrekkende actief is aan elkaar te koppelen, kan een overzicht worden bekomen van de NACE-activiteitssectoren waarin de werknemers uit een paritair comité of een WAV-sectorgroep tewerkgesteld zijn. Deze koppeling levert vaak een divers beeld op.

In de totale Belgische privésector is een derde (33%) van de loontrekkenden actief in de primaire of secundaire sector (landbouw, industrie en bouwnijverheid). Het gaat hier over 811 600 loontrekkenden. De overige twee derden – 1 648 900 werknemers – vinden we terug in de tertiaire of quataire sector (commerciële en niet-commerciële diensten).

De WAV-sectorgroepen met een hoog aandeel loontrekkenden in de tertiaire of quataire sector, zijn sectorgroepen waarin ofwel hoofdzakelijk arbeiders ofwel hoofdzakelijk bedienden actief zijn. In sectorgroepen waarvan veel loontrekkenden in de primaire of secundaire sector werkzaam zijn, zijn de arbeiders echter bijna steeds oververtegenwoordigd.

In de sectorgroep van de bedienden – de grootste sectorgroep – is bijna drie op de tien werknemers actief in de NACE-sector *groot- en kleinhandel; reparatie van auto's en huishoudelijke artikelen*; een iets kleiner aandeel is actief in het *openbaar bestuur*, en nog kleinere groepen

bedienden vinden we terug in de *onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven* en de *industrie*. In de sectorgroep social profit zijn de loontrekkenden anderzijds sterk gecentraliseerd in de NACE-sector *gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening*, waar bijna negen van de tien werknemers uit de sectorgroep is tewerkgesteld. In de sectorgroep metaal vinden we een grote groep (bijna driekwart) terug in de NACE-sector *industrie*.

Mannen & vrouwen

De man-vrouwverhouding in de Belgische privésector is 59% mannen en 41% vrouwen. De meest mannelijke sectorgroepen zijn de bouw (99% mannen), de steen- en glasindustrie (93%), de sectorgroep hout (90%) en de metaal (88%). Het betreft hier telkens sectorgroepen waarin veel arbeiders actief zijn en die zich situeren in de primaire of secundaire hoofdsector. De meest vrouwelijke sectorgroepen zijn de social profit (77% vrouwen) en de distributie (67%). Dit zijn sectorgroepen die worden gekenmerkt door een meerderheid aan bedienden en een hoog aandeel loontrekkenden dat actief is in de tertiaire of quartaire sector.

Jong & oud

In de totale Belgische privésector is 12% van alle loontrekkenden tussen 18 en 24 jaar oud. De 25- tot en met 49-jarigen zijn goed voor een aandeel van 72%. De 50- tot en met 64-jarigen vertegenwoordigen 16%.

Een viertal sectorgroepen onderscheiden zich door een hoog aandeel jongeren (18 tot 24 jaar) onder hun loontrekkenden: de diensten aan ondernemingen & personen (30% jongeren); de horeca, sport & ontspanning (26%); de groensectoren (20%) en de distributie (19%). Met uitzondering van de distributie gaat het hier over sectorgroepen waarin overwegend arbeiders actief zijn. De oudere werknemers (50-64 jaar), zijn daarentegen het sterkst aanwezig in de gas & elektriciteit (30% ouderen); de financiële sector (26%) en de steen- en glasindustrie (21%). De eerste twee van deze sectorgroepen zijn bij uitstek bediendensectorgroepen.

We kunnen dus stellen dat de sectorgroepen met de hoogste aandelen jongeren in de eerst plaats sectorgroepen zijn met een hoog aandeel arbeiders. In de twee sectorgroepen met de hoogste aandelen oudere loontrekkenden zijn anderzijds hoofdzakelijk bedienden actief.

Deeltijdarbeid

In de Belgische privésector werkt 26% van de loontrekkenden in een deeltijds arbeidsregime. Grote groepen deeltijds werkenden vinden we vooral terug in de social profit (54%); de horeca, sport & ontspanning (54%) en de distributie (50%). De WAV-sectorgroepen waar verhoudingsgewijs het minst vaak deeltijds wordt gewerkt zijn de bouw (3%), de steen- en glasindustrie (6%) en de gas- en elektriciteit (6%).

Vrouwen werken duidelijk heel wat meer in deeltijdse arbeidsregimes dan mannen (49% bij de vrouwen ten opzichte van 10% bij de mannen). De drie genoemde sectorgroepen waarin het vaakst deeltijds wordt gewerkt zijn dan ook bij uitstek vrouwelijke sectorgroepen. In sectorgroepen waar vooral voltijds wordt gewerkt zijn de mannen duidelijk oververtegenwoordigd.

De mate waarin loontrekkenden deeltijds aan het werk zijn gaat dus samen gaat met het geslacht van de loontrekkenden: hoe mannelijker de sectorgroep, hoe meer in een voltijds arbeidsregime wordt gewerkt; en hoe vrouwelijker de sectorgroep, hoe meer deeltijds wordt gewerkt.

Daarenboven zijn het tevens de industrieel getinte sectorgroepen (met veel arbeiders) – zoals de bouw, de steen- en glasindustrie, de houtsector of de metaal – die worden gekenmerkt door een

grote mannelijke aanwezigheid en een grote mate aan voltijdse arbeid. Anderzijds zien we vooral bij de dienstengerichte sectorgroepen – zoals de social profit; de horeca, sport & ontspanning; de distributie en de diensten aan ondernemingen & personen – een ruime vrouwelijke tewerkstelling en veel deeltijdarbeid.

Bibliografie

FOD Economie, KMO, Middenstand & Energie; Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (2004). *NACE-Bel Activiteitennomenclatuur*. Brussel.

Vanderbiesen, W. (2006). *De Vlaamse sectorconvenants in cijfers*. Leuven: Steunpunt WAV (zie ook www.steunpuntwav.be).

Van Ruysseveldt, J. (2000). *Het belang van overleg. CAO-onderhandelingen in België*. Leuven: Acco.

Van Ruysseveldt, J. (2004). CAO-onderhandelingen in sectoren in België. Een sociologische benaderingswijze. In: *Over werk(t) in de actieve welvaartstaat* (pp. 290-310). Leuven: Acco.

Vets, P. (2002). Meer dan zomaar een upgrade? Van LATG- naar DMFA-statistieken. In: *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt WAV*, 12 (4), pp. 72-77.

Vets, P. (2004). 2003 – Een scharnierjaar voor de RSZ-statistieken. In: *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt WAV*, 14 (4), pp 61-66.

Bijlagen

Bijlage B.1 Indeling van de loontrekkenden in de privésector naar WAV-sectorgroep en paritair comité (België; 2004)

WAV-sectorgroep	Paritair comité	(n)	% sector-groep	% privé-sector	% groei 2003-2004
Bedienden	218 ANPCB	360 628	82,4	14,7	+0,9
	200 aanvullend PC bedienden	76 881	17,6	3,1	+1,6
	<i>Totaal</i>	<i>437 509</i>	<i>100,0</i>	<i>17,8</i>	<i>+1,0</i>
Social profit	305 gezondheidsdiensten	199 107	56,5	8,1	+4,4
	319 opvoedings- en huisvestingsinrichtingen en -diensten	47 193	13,4	1,9	+5,9
	329 socio-culturele sector	32 423	9,2	1,3	+20,8
	327 beschutte werkplaatsen en sociale werkplaatsen	29 778	8,5	1,2	+3,5
	318 diensten voor gezins- en bejaardenhulp	26 990	7,7	1,1	+13,7
	152 gesubsidieerde inrichtingen van het vrij onderwijs	10 314	2,9	0,4	+1,8
	304 vermakelijkheidsbedrijf	3 766	1,1	0,2	+1,8
	225 inrichtingen gesubsidieerd vrij onderwijs	2 806	0,8	0,1	-7,1
	<i>Totaal</i>	<i>352 377</i>	<i>100,0</i>	<i>14,3</i>	<i>+6,3</i>
Metaal	111 metaal-, machine- en elektrische bouw	152 624	47,6	6,2	-2,8
	209 metaalfabrikatennijverheid	67 694	21,1	2,8	-2,0
	149 a/d metaal-, machine- en elektrische bouw verwante sectoren	45 024	14,1	1,8	-1,7
	112 garagebedrijf	27 539	8,6	1,1	-1,4
	104 ijzernijverheid	12 306	3,8	0,5	-7,7
	210 ijzernijverheid	5 431	1,7	0,2	-4,3
	105 non-ferro metalen	5 308	1,7	0,2	-4,7
	224 non-ferro metalen	2 869	0,9	0,1	-2,2
	142.01 opnieuw ter waarde brengen teruggewonnen grondst. (metalen)	1 522	0,5	0,1	-1,1
	147 wapensmederij met de hand	14	0,0	0,0	n.b
	<i>Totaal</i>	<i>320 331</i>	<i>100,0</i>	<i>13,0</i>	<i>-2,6</i>
Distributie	201 zelfstandige kleinhandel	79 898	35,0	3,2	+2,3
	202 kleinhandel in voedingswaren	48 258	21,1	2,0	+2,2
	119 handel in voedingswaren	34 166	15,0	1,4	+0,5
	311 grote kleinhandelszaken	33 086	14,5	1,3	+9,7
	312 warenhuizen	16 873	7,4	0,7	+1,2
	313 apotheken en tarificatiediensten	11 557	5,1	0,5	+1,0
	321 groothandelaars-verdelers in geneesmiddelen	2 978	1,3	0,1	-2,7
	127 handel in brandstoffen	1 604	0,7	0,1	-0,6
	<i>Totaal</i>	<i>228 420</i>	<i>100,0</i>	<i>9,3</i>	<i>+2,8</i>
Diensten aan ondernemingen & personen	322 uitzendarbeid en erkende ondernemingen in buurtwerken/-diensten	98 368	58,8	4,0	+11,2
	121 schoonmaak- en ontsmettingsondernemingen	36 457	21,8	1,5	+2,3
	314 kappersbedrijf en schoonheidszorgen	13 406	8,0	0,5	+0,1
	317 bewakings- en/of toezichtsdiensten	11 640	7,0	0,5	+0,6
	323 beheer van gebouwen & dienstboden	4 012	2,4	0,2	+33,6
	320 begrafenisondernemingen	1 826	1,1	0,1	+6,7
	219 erkende controleorganismen	1 455	0,9	0,1	+2,3
<i>Totaal</i>	<i>167 164</i>	<i>100,0</i>	<i>6,8</i>	<i>+7,7</i>	
Vervoer, transport & logistiek	140 vervoer	74 318	49,9	3,0	+2,7
	226 internationale handel, vervoer en aanverwante bedrijfstakken	38 133	25,6	1,5	+3,2
	328 stads- en streekvervoer	18 077	12,1	0,7	+2,2
	301 havenbedrijf	10 156	6,8	0,4	+3,6

	315 handelsluchtvaart	7 557	5,1	0,3	-4,2
	139 binnenscheepvaart	829	0,6	0,0	+4,5
	316 koopvaardij	0	0,0	0,0	n.b.
	<i>Totaal</i>	<i>149 070</i>	<i>100,0</i>	<i>6,1</i>	<i>+2,5</i>
Bouw	<i>124 bouwbedrijf</i>	<i>148 185</i>	<i>100,0</i>	<i>6,0</i>	<i>-0,2</i>
Chemie & petroleum	207 scheikundige nijverheid	70 855	56,4	2,9	0,0
	116 scheikundige nijverheid	48 432	38,5	2,0	-2,3
	211 petroleumnijverheid en -handel	5 210	4,1	0,2	+6,3
	117 petroleumnijverheid en -handel	1 217	1,0	0,0	-3,2
	<i>Totaal</i>	<i>125 714</i>	<i>100,0</i>	<i>5,1</i>	<i>-0,7</i>
Financiële sector	310 banken	67 850	57,3	2,8	-4,0
	306 verzekeringswezen	25 799	21,8	1,0	+0,5
	307 makelaarj en verzekeringsagentschappen	10 653	9,0	0,4	+1,7
	216 notarisbedienden	5 746	4,9	0,2	+7,8
	308 maatschappijen voor hypothecaire leningen, sparen en kapitalisatie	3 682	3,1	0,1	-1,4
	325 openbare kredietinstellingen	3 538	3,0	0,	-20,8
	309 beursvennootschappen	1 198	1,0	0,0	-10,0
	<i>Totaal</i>	<i>118 466</i>	<i>100,0</i>	<i>4,8</i>	<i>-2,7</i>
Horeca, sport & ontspanning	302 hotelbedrijf	108 473	98,5	4,4	+2,3
	223 sport	1 080	1,0	0,0	-0,5
	217 casinobedienden	492	0,4	0,0	+7,7
	333 toeristische attracties	29	0,0	0,0	n.b.
	<i>Totaal</i>	<i>110 074</i>	<i>100,0</i>	<i>4,5</i>	<i>+2,3</i>
Voeding	118 voedingsnijverheid	59 931	69,4	2,4	-0,4
	220 voedingsnijverheid	24 094	27,9	1,0	+0,7
	133 tabaksbedrijf	1 443	1,7	0,1	-2,8
	143 zeevisserij	904	1,0	0,0	-5,9
	<i>Totaal</i>	<i>86 372</i>	<i>100,0</i>	<i>3,5</i>	<i>-0,2</i>
Kleding & textiel	120 textielnijverheid en breiwerk	29 702	46,8	1,2	-4,4
	109 kleding- en confectiebedrijf	12 236	19,3	0,5	-2,6
	110 textielverzorging	7 291	11,5	0,3	-2,5
	214 textielnijverheid en breiwerk	6 504	10,2	0,3	-2,8
	215 kleding- en confectiebedrijf	5 327	8,4	0,2	-0,1
	128 huden- en lederbedrijf en vervangingsproducten	1 507	2,4	0,1	-5,3
	142.02 opnieuw ter waarde brengen teruggewonnen grondst. (lompen)	754	1,2	0,0	-14,1
	148 bont en kleinvel	111	0,2	0,0	+2,8
	107 kleermaak(st)ers & naaisters	101	0,2	0,0	-1,0
	<i>Totaal</i>	<i>63 533</i>	<i>100,0</i>	<i>2,6</i>	<i>-3,5</i>
(Andere) arbeiders	100 aanvullend PC werklieden	34 468	98,9	1,4	+2,2
	142.04 opnieuw ter waarde brengen teruggewonnen grondst. (andere)	375	1,1	0,0	+0,3
	<i>Totaal</i>	<i>34 843</i>	<i>100,0</i>	<i>1,4</i>	<i>+2,1</i>
Hout	126 stoffering en houtbewerking	19 870	82,9%	0,8	-3,2
	125 houtnijverheid	4 097	17,1%	0,2	-0,3
	<i>Totaal</i>	<i>23 967</i>	<i>100,0%</i>	<i>1,0</i>	<i>-2,7</i>
Steen- en glasindustrie	115 glasbedrijf	7 900	33,8	0,3	-3,8
	106 cementbedrijf	7 218	30,9	0,3	-2,6
	102 groefbedrijf	3 523	15,1	0,1	-2,0

	324 diamantnijverheid en -handel	1 755	7,5	0,1	+0,2
	113 ceramiekbedrijf	1 476	6,3	0,1	-9,2
	114 steenbakkerij	1 189	5,1	0,0	-2,5
	203 hardsteengroeven	197	0,8	0,0	+2,1
	204 porfiergroeven	54	0,2	0,0	n.b.
	101 Nationale gemengde mijncommissie	47	0,2	0,0	n.b.
	150 gewoon pottengoed in potaarde	27	0,1	0,0	n.b.
	205 bedienden steenkoolmijnen	3	0,0	0,0	n.b.
	<i>Totaal</i>	<i>23 389</i>	<i>100,0</i>	<i>1,0</i>	<i>-3,1</i>
Groen- sectoren	145 tuinbouwbedrijf	19 531	84,8	0,8	-1,2
	144 landbouw	2 164	9,4	0,1	+1,5
	132 technische land- en tuinbouwwerken	1 266	5,5	0,1	-1,2
	146 bosbouwbedrijf	84	0,4	0,0	n.b.
	<i>Totaal</i>	<i>23 045</i>	<i>100,0</i>	<i>0,9</i>	<i>-1,0</i>
Media	130 drukkerij-, grafische kunst- en dagbladbedrijf	13 232	75,7	0,5	-2,0
	303 filmbedrijf	2 500	14,3	0,1	+6,9
	227 audiovisuele sector	1 757	10,0	0,1	+23,1
	<i>Totaal</i>	<i>17 489</i>	<i>100,0</i>	<i>0,7</i>	<i>+1,3</i>
Papier- en kartonsector	136 papier- en kartonbewerking	7 665	48,4	0,3	-0,5
	129 voortbrenging van papierpap, papier en karton	3 400	21,5	0,1	-6,5
	222 papier- en kartonbewerking	2 589	16,3	0,1	-2,0
	221 papierenijverheid	1 485	9,4	0,1	-4,6
	142.03 opnieuw ter waarde brengen teruggewonnen grondst. (papier)	704	4,4	0,0	+10,5
	<i>Totaal</i>	<i>15 843</i>	<i>100,0</i>	<i>0,6</i>	<i>-2,0</i>
Gas & elektriciteit	326 gas- en elektriciteitsbedrijf	14 699	100,0	0,6	-3,9
Totaal privésector		2 460 490	100,0	+1,3	

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

Bijlage B.2 Aantal & aandeel loontrekkenden in de Belgische privésector, naar WAV-sectorgroep en statuut (België; 2004)

	Arbeiders (n)	Bedienden (n)	Totaal (n)	Arbeiders (%)	Bedienden (%)
Bouw	148 185	0	148 185	100,0	0,0
(Andere) arbeiders	34 843	0	34 843	100,0	0,0
Hout	23 967	0	23 967	100,0	0,0
Groensectoren	23 045	0	23 045	100,0	0,0
Steen- en glasindustrie	22 977	412	23 389	98,2	1,8
Horeca, sport & ontspanning	95 855	14 219	110 074	87,1	12,9
Kleding & textiel	51 702	11 831	63 533	81,4	18,6
Media	14 148	3 341	17 489	80,9	19,1
Diensten aan ondernemingen & personen	128 054	39 110	167 164	76,6	23,4
Metaal	244 337	75 994	320 331	76,3	23,7
Papier- en kartonsector	11 769	4 074	15 843	74,3	25,7
Voeding	62 278	24 094	86 372	72,1	27,9
Vervoer, transport & logistiek	100 801	48 269	149 070	67,6	32,4
Totaal privésector	1 163 241	1 297 249	2 460 490	47,3	52,7
Chemie & petroleum	49 649	76 065	125 714	39,5	60,5
Social profit	111 430	240 947	352 377	31,6	68,4
Distributie	39 356	189 064	228 420	17,2	82,8
Financiële sector	844	117 622	118 466	0,7	99,3
Bedienden	0	437 509	437 509	0,0	100,0
Gas & elektriciteit	0	14 699	14 699	0,0	100,0

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

Bijlage B.3 Aantal loontrekkenden in de Belgische privésector, naar WAV-sectorgroep en hoofdsector (primaire/secundaire sector – tertiaire/quartaire sector) (België; 2004)

	Primair / secundair (n)	Tertiair / quartair (n)	Totaal (n)
Totaal privésector	811 559	1 648 931	2 460 490
Bedienden	63 558	373 951	437 509
Social profit	1 133	351 244	352 377
Metaal	257 748	62 583	320 331
Distributie	10 286	218 134	228 420
Diensten aan ondernemingen & personen	600	166 564	167 164
Vervoer, transport & logistiek	2 234	146 836	149 070
Bouw	142 021	6 164	148 185
Chemie & petroleum	94 942	30 772	125 714
Financiële sector	5	118 461	118 466
Horeca, sport & ontspanning	297	109 777	110 074
Voeding	81 512	4 860	86 372
Kleding & textiel	48 632	14 901	63 533
(Andere) arbeiders	2 434	32 409	34 843
Hout	19 665	4 302	23 967
Steen- en glasindustrie	22 842	547	23 389
Groensectoren	21 731	1 314	23 045
Media	13 005	4 484	17 489
Papier- en kartonsector	14 930	913	15 843
Gas & elektriciteit	13 984	715	14 699

Noot: De tweedeling primair/secundair – tertiair/quartair is gebaseerd op de NACE-sectorindeling.

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

Bijlage B.4 Verdeling (in aantallen) van de loontrekkenden in de verschillende WAV-sectorgroepen naar NACE-activiteitssector (secties) (België; 2004)

NACE-SECTOR (sectie) WAV-SECTORGROEP	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	TOTAAL
	Landbouw / industrie / bouw						Diensten											
Bedienden	1889	31	475	34536	33	26594	126738	365	20143	14647	53672	120557	6478	4273	25775	546	757	437509
Social profit	20	-	-	1107	-	6	212	206	602	1	504	629	17845	309871	21371	3	-	352377
Metaal	12	-	1	236506	-	21229	53138	18	1481	119	2139	5011	16	6	655	-	-	320331
Distributie	141	1	3	9892	-	249	214570	371	979	7	218	1747	3	13	225	-	1	228420
Diensten aan ondernemingen & personen	7	-	-	133	-	460	363	115	35	-	3414	144711	1	177	17026	717	5	167164
Vervoer, transport & logistiek	46	-	12	1794	-	382	3352	117	128474	116	366	12029	48	52	2282	-	-	149070
Bouw	300	-	46	5701	-	135974	4415	20	390	-	405	393	-	-	539	2	-	148185
Chemie & petroleum	-	-	28	94640	-	274	21866	2	839	3	2093	5109	29	104	727	-	-	125714
Financiële sector	-	-	-	5	-	-	1	2	1	111919	45	6395	-	1	97	-	-	118466
Horeca, sport & ontspanning	18	-	-	221	-	58	992	102708	160	51	142	236	25	367	5096	-	-	110074
Voeding	28	409	-	81073	1	1	2592	134	358	-	108	1638	-	23	7	-	-	86372
Kleding & textiel	2	-	-	48582	-	48	6942	8	18	9	338	325	-	63	7197	1	-	63533
(Andere) arbeiders	707	-	10	1654	-	63	10251	424	1054	635	3104	8813	748	1242	5068	1028	42	34843
Hout	362	-	-	18588	-	715	3859	-	23	-	63	242	2	28	85	-	-	23967
Steen- en glasindustrie	3	-	2701	19955	-	183	463	-	48	-	5	8	-	-	23	-	-	23389
Groensectoren	21426	53	3	24	-	225	269	21	23	2	196	32	-	27	729	15	-	23045
Media	-	-	-	13005	-	-	215	-	1	-	20	150	-	1	4097	-	-	17489
Papier- en kartonsector	-	-	5	14922	-	3	509	-	-	2	-	294	-	6	102	-	-	15843
Gas & elektriciteit	-	-	-	-	13984	-	4	-	30	-	-	647	-	-	34	-	-	14699
Totaal privésector	24961	494	3284	582338	14018	186464	450751	104511	154659	127511	66832	308966	25195	316254	91135	2312	805	2460490

A = Landbouw, jacht en bosbouw

B = Visserij

C = Winning van delfstoffen

D = Industrie

E = Productie en distributie van elektriciteit, gas en water

F = Bouwnijverheid

G = Groot- en kleinhandel; reparatie van auto's en huishoudelijke artikelen

H = Hotels en restaurants

I = Vervoer, opslag en communicatie

J = Financiële instellingen

K = Onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven

L = Openbaar bestuur

M = Onderwijs

N = Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening

O = Gemeenschapsvoorzieningen, sociaal-culturele en persoonlijke diensten

P = Particuliere huishoudens met werknemers

Q = Extraterritoriale organisaties en lichamen

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

Bijlage B.5 Aantal loontrekkenden in de Belgische privésector, naar WAV-sectorgroep en geslacht (België; 2004)

	Man (n)	Vrouw (n)	Totaal (n)
Totaal privésector	1 443 102	1 017 388	2 460 490
Bedienden	239 412	198 097	437 509
Social profit	82 198	270 179	352 377
Metaal	280 345	39 986	320 331
Distributie	76 388	152 032	228 420
Diensten aan ondernemingen & personen	88 468	78 696	167 164
Vervoer, transport & logistiek	122 634	26 436	149 070
Bouw	147 184	1 001	148 185
Chemie & petroleum	88 755	36 959	125 714
Financiële sector	59 679	58 787	118 466
Horeca, sport & ontspanning	52 352	57 722	110 074
Voeding	60 853	25 519	86 372
Kleding & textiel	30 973	32 560	63 533
(Andere) arbeiders	17 108	17 735	34 843
Hout	21 563	2 404	23 967
Steen- en glasindustrie	21 733	1 656	23 389
Groensectoren	16 589	6 456	23 045
Media	12 621	4 868	17 489
Papier- en kartonsector	12 534	3 309	15 843
Gas & elektriciteit	11 713	2 986	14 699

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

Bijlage B.6 Aantal loontrekkenden in de Belgische privésector, naar WAV-sectorgroep en leeftijdsgroep (18- tot en met 64-jarigen) (België; 2004)

	18-24 jaar (n)	25-49 jaar (n)	50-64 jaar (n)	Totaal (n)
Totaal privésector	290 168	1 756 581	388 073	2 434 822
Bedienden	33 512	336 373	65 289	435 174
Social profit	28 867	266 295	55 791	350 953
Metaal	33 385	229 561	55 414	318 360
Distributie	42 588	152 210	28 454	223 252
Diensten aan ondernemingen & personen	49 479	99 684	14 009	163 172
Vervoer, transport & logistiek	11 033	109 157	27 819	148 009
Bouw	20 339	101 283	24 758	146 380
Chemie & petroleum	7 985	95 539	21 999	125 523
Financiële sector	4 495	83 137	30 668	118 300
Horeca, sport & ontspanning	27 847	66 336	11 632	105 815
Voeding	8 385	63 878	13 361	85 624
Kleding & textiel	4 463	47 301	11 507	63 271
(Andere) arbeiders	4 237	23 461	6 234	33 932
Hout	3 079	16 617	4 081	23 777
Steen- en glasindustrie	1 963	16 560	4 823	23 346
Groensectoren	4 310	15 096	2 615	22 021
Media	1 814	13 042	2 555	17 411
Papier- en kartonsector	1 147	12 069	2 592	15 808
Gas & elektriciteit	1 240	8 982	4 472	14 694

Noot: Aangezien het hier enkel gaat over de 18- tot en met 64-jarigen, ligt het totaal hier lager dan het algemeen totaal aantal loontrekkenden in de privésector.

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

Bijlage B.7 Aantal loontrekkenden in de Belgische privésector, naar WAV-sectorgroep en arbeidsregime (voltijds – deeltijds - speciaal) (België; 2004)

	Voltijds (n)	Deeltijds (n)	Speciaal (n)	Totaal (n)
Totaal privésector	1 708 951	634 296	116 943	2 460 190
Bedienden	351 003	85 577	927	437 507
Social profit	163 029	189 057	276	352 362
Metaal	291 746	28 194	390	320 330
Distributie	114 276	113 521	623	228 420
Diensten ondernemingen & personen	30 846	38 102	98 209	167 157
Vervoer, transport & logistiek	129 378	19 130	562	149 070
Bouw	143 135	4 714	336	148 185
Chemie & petroleum	110 230	15 424	60	125 714
Financiële sector	90 053	28 396	17	118 466
Horeca, sport & ontspanning	42 522	59 189	8 221	109 932
Voeding	72 662	13 474	236	86 372
Kleding & textiel	52 107	11 384	42	63 533
(Andere) arbeiders	19 074	15 610	159	34 843
Hout	21 767	2 176	23	23 966
Steen- en glasindustrie	21 967	1 413	8	23 388
Groensectoren	11 920	4 179	6 815	22 914
Media	14 963	2 487	39	17 489
Papier- en kartonsector	14 521	1 322	0	15 843
Gas & elektriciteit	13 752	947	0	14 699

Arbeidsregime onbekend = 300

Noot: Het speciaal arbeidsregime bevat de loontrekkenden die werken via seizoensarbeid, via arbeid met tussenpozen, of via arbeid met gelimiteerde prestaties (o.a. uitzendarbeid).

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

Bijlage B.8 Aantal & aandeel deeltijds werkende loontrekkenden in de Belgische privésector, naar WAV-sectorgroep en percentage deeltijdarbeid (België; 2004)

	<45% (n)	46-75% (n)	>75% (n)	Totaal (n)	<45% (%)	46-75% (%)	>75% (%)
Bedienden	9 811	37 023	38 743	85 577	11,5	43,3	45,3
Social profit	14 139	129 792	45 126	189 057	7,5	68,7	23,9
Metaal	3 597	9 316	15 281	28 194	12,8	33,0	54,2
Distributie	23 642	57 004	32 875	113 521	20,8	50,2	29,0
Diensten ondernemingen & personen	11 618	17 066	9 418	38 102	30,5	44,8	24,7
Vervoer, transport & logistiek	3 153	7 350	8 627	19 130	16,5	38,4	45,1
Bouw	580	1 744	2 390	4 714	12,3	37,0	50,7
Chemie & petroleum	587	5 149	9 688	15 424	3,8	33,4	62,8
Financiële sector	956	12 011	15 429	28 396	3,4	42,3	54,3
Horeca, sport & ontspanning	23 301	26 564	9 324	59 189	39,4	44,9	15,8
Voeding	2 390	5 319	5 765	13 474	17,7	39,5	42,8
Kleding & textiel	1 516	4 712	5 156	11 384	13,3	41,4	45,3
(Andere) arbeiders	5 960	6 825	2 825	15 610	38,2	43,7	18,1
Hout	498	774	904	2 176	22,9	35,6	41,5
Steen- en glasindustrie	188	479	746	1 413	13,3	33,9	52,8
Groensectoren	1 172	2 111	896	4 179	28,0	50,5	21,4
Media	463	967	1 057	2 487	18,6	38,9	42,5
Papier- en kartonsector	85	481	756	1 322	6,4	36,4	57,2
Gas & elektriciteit	1	250	696	947	0,1	26,4	73,5
Totaal privésector	103 657	324 937	205 702	634 296	16,3	51,2	32,4

Noot: Het aandeel deeltijdarbeid verwijst naar het percentage van de gebruikelijke voltijdse arbeidsduur.

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)

Bijlage B.9 Aantal loontrekkenden in de Belgische privésector, naar WAV-sectorgroep en gewest (België; 2004)

	Brussel (n)	Vlaanderen (n)	Wallonië (n)	Onbekend (n)	<i>Totaal</i> (n)
Totaal privésector	199 906	1 577 448	636 894	46 242	2 460 490
Bedienden	52 158	277 909	103 349	4 093	437 509
Social profit	27 944	217 144	104 813	2 476	352 377
Metaal	11 036	218 296	84 780	6 219	320 331
Distributie	19 229	132 967	73 631	2 593	228 420
Diensten aan ondernemingen & personen	20 987	99 826	40 699	5 652	167 164
Vervoer, transport & logistiek	11 031	103 166	30 895	3 978	149 070
Bouw	6 105	93 717	45 567	2 796	148 185
Chemie & petroleum	6 268	87 485	28 804	3 157	125 714
Financiële sector	13 032	73 778	31 141	515	118 466
Horeca, sport & ontspanning	17 537	63 519	25 469	3 549	110 074
Voeding	3 424	60 414	18 711	3 823	86 372
Kleding & textiel	2 168	50 650	7 693	3 022	63 533
(Andere) arbeiders	3 940	21 141	9 279	483	34 843
Hout	502	18 487	4 298	680	23 967
Steen- en glasindustrie	114	11 985	10 415	875	23 389
Groensectoren	1 026	15 836	4 948	1 235	23 045
Media	1 804	12 206	3 209	270	17 489
Papier- en kartonsector	665	9 956	4 506	716	15 843
Gas & elektriciteit	936	8 966	4 687	110	14 699

Noot: onbekend=personen zonder vaste verblijfplaats in België (bijvoorbeeld grensarbeiders) en de werknemers voor wie geen gegevens omtrent de hoofdverblijfplaats bekend is.

Bron: RSZ DMFA (bewerking Steunpunt WAV)